

KKTC

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, EKONOMİSİ VE PLANLAMASI ANA BİLİM DALI

**TAM GÜN EĞİTİMDE EĞİTİM LİDERLERİ VE PAYDAŞLARIN
PERSPEKTİFİNDEN DİJİTAL ÖĞRENCİ VE GELECEĞİN
MÜFREDATINA DAİR DEĞERLENDİRMELER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güler ATEŞ

Lefkoşa

Haziran, 2025

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, EKONOMİSİ VE PLANLAMASI ANA BİLİM DALI

TAM GÜN EĞİTİMDE EĞİTİM LİDERLERİ VE PAYDAŞLARIN
PERSPEKTİFİNDEN DİJİTAL ÖĞRENCİ VE GELECEĞİN
MÜFREDATINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güler ATEŞ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fahriye ALTINAY

Lefkoşa
Haziran, 2025

Onay

Güler ATEŞ tarafından hazırlanan “**Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların Perspektifinden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler**” başlıklı tezi 10/06/2025 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan : Doç. Dr. Kezban OZANSOY

Üye : Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Fahriye ALTINAY

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

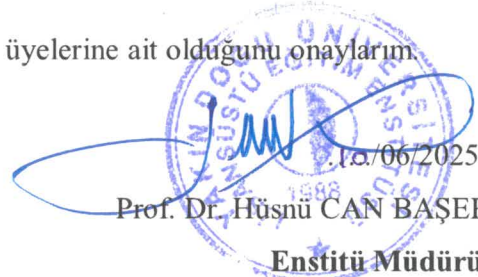
10/06/2025

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Hüsnü CAN BAŞER

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Güler ATEŞ

10/06/2025

 İmza

Teşekkür

Büyük emekler verdiğim bu yolculuğun sonunda, uzmanlık unvanımı gururla taşıyor olmanın sevincini yaşıyorum. Bu başarının en büyük payını, varlıklarını daima yanımda hissettiğim, uzaklardan bile bana rehberlik ettiklerine inandığım biricik anneme ve babama armağan ediyorum. Bana kattıkları sonsuz sevgi ve ışıkla yolumu aydınlattıkları için minnettarım. Süreç boyunca maddi ve manevi her an yanımda olup bana inanan, cesaret veren sevgili eşime de en derin teşekkürlerimi sunuyorum. Beni destekleyen, hep daha ileriye gitmem için cesaretlendiren tüm sevdiklerime, gönülden teşekkür ederim. Bu başarı yalnızca benim değil, birlikte yürüdüğümüz herkesin eseridir.

Ayrıca tez çalışmam süresince benden emeğini, bilgisini, tecrübesini hiç esirgemeyen başta tez danışmanım olmak üzere, Sayın Prof. Dr. Fahriye ALTINAY'a ve araştırma sürecinde bana birçok konuda yardım ve destek sağlayan, kıymetli hocalarım Sayın Prof. Dr. Zehra ALTINAY'a, Dr. İslam SUIÇMEZ'e, bu vesile ile tanımış olduğum tüm hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın veri toplama sürecinde yardımlarını esirgemeyen pek kıymetli arkadaşlarıma, okul yöneticilerine, öğretmen arkadaşlarıma ve tüm katılımcılara da içtenlikle teşekkür ederim.

Güler ATEŞ

Özet

Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların Perspektifinden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler

Güler ATEŞ

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fahriye ALTINAY

Haziran 2025, 103 Sayfa

Dünyamızda her gün teknoloji ile ilgili yeni icatlar sürekli olarak devam etmekte ve bu gelişmeler eğitim sistemimizi de yakından ilgilendirmektedir. Teknolojik dijitalleşme dünyada eğitim sistemlerinde köklü değişimleri mecburi kılmakta ve bu değişim, eğitim liderleri ve paydaşlar tarafından sürekli olarak değerlendirmeyi zorunlu hale getirmektedir. Kendi ülkemize (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) baktığımızda bulunduğumuz coğrafyada bu gelişmeleri takip etmek ve dijital dönüşüme ayak uydurmak tam anlamıyla mümkün olmamaktadır. Eğitimde dijital dönüşüm, sadece teknolojinin entegrasyonu ile sınırlı kalmayıp öğretim yöntemleri, müfredat tasarımı ve öğrenci etkileşimleri gibi geniş bir yelpazeyi de ifade etmektedir. Dolayısıyla bu kapsamda dijital öğrenci kavramı, bireylerin bilgiye erişim biçimlerinin değişmesi, öğrenme stillerinin evrilmesi ve dijital becerilerin ön plana çıkması gibi unsurları içermektedir.

Geleceğin müfredatı ise tüm bu gelişmeler dikkate alınarak dijital dönüşümün bir yansıması olarak hem öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak hem de onları geleceğin iş gücü için donanımlı hale getirecek şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Başta eğitim liderleri, öğretmenler, veliler ve diğer paydaşların bu süreçteki rolleri ve bakış açıları, eğitim politikalarının şekillenmesinde ve özellikle insan yetiştirmede kritik öneme sahip müfredatın dijital öğrencilere göre dönüştürülmesi hayati bir önem taşımaktadır. Bu noktada günümüz eğitim sisteminde teknolojinin tam anlamıyla kullanıldığını söyleyemeyiz. Bilindiği üzere eğitimin temel amacı bireylere çeşitli bilgi ve beceriler kazandırarak gelecekteki yaşamlarını inşa etmelerini sağlamaktır. Bu yüzden eğitime önem verilmeli ve dijital alanındaki değişim göz ardı edilmemelidir.

Yapılan bu araştırma eğitimde dijital dönüşümün etkilerini, eğitim liderlerinin ve paydaşların perspektifinden analiz etmeyi hedeflemektedir.

Bu araştırmanın esas amacı dijital öğrencinin özelliklerini ve geleceğin müfredatındaki değişimlerin gerekliliklerini belirlemek için KKTC'nin 5 farklı bölgesinde tam gün eğitim veren 5 ortaöğretim kurumundan devlet liselerinde görev yapan eğitim liderlerinin ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin bu konudaki değerlendirmelerini ortaya koymak ve bu doğrultuda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yer alan ortaöğretim kurumlarına ve tüm eğitim paydaşlarına öneriler sunmaktır.

Bu amaca yönelik KKTC'de belirlenen ortaöğretim devlet okullarından 5 farklı bölgede bulunan, tam gün eğitim veren 5 lisede görev yapan eğitim paydaşlarından ilgili veliler, öğretmenler ve yöneticilerinin görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. İlk olarak alanyazın taraması yapılmış ve ardından uzman görüşü alınarak eğitim paydaşlarına sorulmak üzere 11 tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve 20 eğitim paydaşına uygulanarak veriler toplanmıştır. Ardından, içerik analizi tekniği kullanılarak elde edilen veriler, benzerlikler ve farklılıklar açısından incelenmiş, temalar oluşturulmuş ve tablolarla desteklenerek ifade edilmiştir.

Katılımcılar, dijital öğrenci kavramını teknolojiyi etkin kullanan, bilgiye hızlı erişen ve üretken bireyler olarak tanımlamıştır. Dijital öğrencilerin eğitimde daha aktif ve yaratıcı roller üstlenmesi gerektiği ortak bir beklenti olarak öne çıkmıştır. Dijital araçların müfredata entegrasyonunun genellikle donanımsal düzeyde kaldığı, pedagojik yeterliklerin bu süreci desteklemekte yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Eğitim Lideri, Eğitim Paydaşları, Dijital Öğrenci, Müfredat.

Abstract

Evaluations of the Digital Student and the Curriculum of the Future from the Perspective of Educational Leaders and Stakeholders in Full-Time Education

Guler ATES

**Master's Degree, Department of Educational Administration, Supervision,
Economics and Planning**

Thesis Advisor: Prof. Dr. Fahriye ALTINAY

June 2025, 103 Pages

Today, rapid technological advancements compel education systems to undergo digital transformation, making continuous evaluation by educational leaders and stakeholders inevitable. In the case of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), full integration into digital transformation remains limited. Digital transformation in education encompasses not only the integration of technology but also the evolution of teaching methods, curriculum design, and student interaction.

In this context, the concept of the digital student includes changes in access to information, evolving learning styles, and the growing prominence of digital skills. The curriculum of the future should be restructured to meet student needs and equip them for the workforce of tomorrow. The roles and perspectives of educational leaders, teachers, parents, and other stakeholders are critically important in shaping educational policies and adapting the curriculum to digital students. Currently, it cannot be said that technology is fully utilized in the education system. As education aims to equip individuals with knowledge and skills for building their future, it must adapt to digital changes and not ignore technological advances.

This study aims to analyze the effects of digital transformation in education from the perspectives of educational leaders and stakeholders. The main objective is to identify the characteristics of the digital student and the necessary changes in the future curriculum by presenting the evaluations of educational leaders, teachers, and relevant parents from five full-time public secondary schools in five different regions of TRNC. Based on these findings, the study offers suggestions for secondary education institutions and educational stakeholders in TRNC.

A qualitative research method was used in this study. Initially, a literature review was conducted, followed by the development of a semi-structured interview form comprising 11 open-ended questions based on expert opinion. Data were collected from 20 educational stakeholders. Subsequently, the data obtained through content analysis technique was examined in terms of similarities and differences, themes were created, and presented with supporting tables.

Participants described the digital student as a productive individual who accesses information quickly and uses technology effectively. There was a shared expectation that digital students should play more active and creative roles in education. It was noted that the integration of digital tools into the curriculum remains mostly at the hardware level and is insufficiently supported by pedagogical competencies.

Keywords: Education, Educational Leader, Educational Stakeholders, Digital Student, Curriculum

İçindekiler

Onay.....	i
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür.....	iii
Özet.....	iv
Abstract.....	ivi
İçindekiler	viii
Tablolar Listesi	xi
Kısaltmalar.....	xii

BÖLÜM I	1
Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	6
Problem Cümlesi	7
Alt Problemler	7
Araştırmanın Önemi	8
Varsayımlar	9
Sınırlılıklar	9
Tanımlar	10

BÖLÜM II.....	12
Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	12
Dijital Öğrenci.....	12
Dijital Beceriler ve Yeterlilikler	12
Dijital Öğrenme Ortamları ve Teknolojileri	13
Eğitim Liderlerinin Rolü	14
Eğitim Liderlerinin Dijital Dönüşümdeki Rolü	14
Paydaşların Katkıları	15
Paydaşların Perspektifleri	17
Öğretmenler: Uygulamalar ve Zorluklar	17
Öğrenciler: Katılım ve Motivasyon	18
Veliler: Destek ve Beklentiler	18

Eğitim Politikacıları: Müfredat ve Politika Revizyonları	19
Dijital Müfredat Tasarımı	20
Dijital Müfredatın Temel Bileşenleri.....	20
Eğitimsel Amaçlar ve Dijital İçerik	23
Değerlendirme ve Geri Bildirim Mekanizmaları	24
Tam Gün Eğitim Modeli ve Dijital Öğrenme	25
Uygulama Örnekleri	25
Çeşitli Okul ve Sistemlerde Dijital Müfredat Uygulamaları.....	25
Yenilikçi Öğretim Yöntemleri ve Araçları	26
Zorluklar ve Engeller	28
Gelecek Vizyonu	29
İlgili Araştırmalar.....	31
 BÖLÜM III	 35
Yöntem	35
Araştırmanın Modeli	35
Araştırmanın Çalışma Grubu	36
Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	36
Verilerin Analizi.....	40
Geçerlik ve Güvenirlilik	42
 BÖLÜM IV	 45
Bulgular.....	45
 BÖLÜM V.....	 70
Tartışma, Sonuç ve Öneriler	70
Sonuçlar	71
Öneriler	72
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	72
Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	73

Kaynakça.....	74
Ekler.....	84
Ek 1. Etik Kurulu İzin Belgesi	84
Ek 2. KKTC MEB İzin Belgesi	85
Ek 3. Onam Formu	86
Ek 4. Görüşme Formu ve Demografik Sorular	87
Ek 5. İntihal Raporu (Turnitin Report).....	89

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	46
Tablo 2. Dijital Öğrenci Kavramına Yönelik Temalar ve Dağılım	48
Tablo 3. Dijital Öğrencilerin Eğitime Katkılarına Yönelik Temalar ve Dağılım	50
Tablo 4. Dijital Müfredat Geliştirme Sürecine Yönelik Temalar ve Dağılım	52
Tablo 5. Gelecek Müfredat ve Dijital Araçlara Yönelik Temalar ve Dağılım	54
Tablo 6. Dijital Ortam Etkileşimlerine Yönelik Temalar ve Dağılım	56
Tablo 7. Dijitalleşme ve Fırsat Eşitliği İlişkisine Yönelik Temalar ve Dağılım	58
Tablo 8. Dijital Müfredata Erişim Stratejilerine Yönelik Temalar ve Dağılım	60
Tablo 9. Dijital Müfredat Sürecindeki Rollere Yönelik Temalar ve Dağılım	62
Tablo 10. Dijital Yeterliliklere Yönelik Temalar ve Dağılım	64
Tablo 12. Gelecek Müfredat Beklentilerine Yönelik Temalar ve Dağılım	68

Kısaltmalar

KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
K	: Katılımcı

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnsanlığın başlangıcından bu yana, içinde yaşadığımız dünyayı anlama, kavrama ve tanıma konusunda doğal bir ihtiyaç olmuştur. Bu temel ihtiyaç, bireyleri yeni bilgileri keşfetmeye ve öğrenmeye katılmaya yöneltmiştir. Bu döngü içerisinde dünyayı derinden etkileyen önemli gelişmelerin ardındaki temel motivasyonlar her zaman bu tür ihtiyaçlardan kaynaklanmıştır.

Tarih boyunca insanlık, çevre koşullarının, teknolojik ilerlemelerin ve sosyal dinamiklerin sürekli evrimi nedeniyle değişime ihtiyaç duymaya devam etmiştir. Bilim ve teknoloji, insanların doğayı anlamasını ve ona müdahale etmesini sağlayarak değişimi varoluşun kaçınılmaz bir yönü haline getirmiştir (Küçükali & Akbaş, 2016).

Antik çağlardan beri bireyler hayatta kalmak için çevrelerine uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Tarım devrimi yerleşik hayata geçişi kolaylaştırırken, sanayi devrimi üretim süreçlerini kökten değiştirmiştir. Çağdaş zamanlarda, dijital dönüşüm insan varoluşunu ve iş yapma yöntemlerini yeniden şekillendirmektedir (Sayın & Terzi, 2023).

Değişim gerekliliği aynı zamanda insanlığın gelişme arzusuyla da bağlantılıdır. İnsanlar, bilimsel ilerleme ve sosyal dönüşümlerle desteklenen bir süreç olan daha güvenli, daha konforlu ve daha verimli yaşam koşulları yaratmak için sürekli olarak yeni çözümler aramışlardır (Küçükali, & Akbaş, 2016).

Bu süreç içerisinde eğitimde ortaya çıkan ihtiyaçlar da toplumun gereksinimleri tarafından şekillendirilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve Altınay'a göre 1990'ların sonu, dünya çapındaki eğitim sistemleri üzerinde derin bir etkisi olan küresel bir dijital devrimin başlangıcıyla karakterize edilen önemli bir zamanı işaret etmektedir. “Bilgi çağı; değişim trenini zamanında

yakalayabilen toplumların çağı olacaktır” anlayışı ile eğitimin dinamik yapısını; tarihsel, siyasal, toplumsal ve ekonomik etkenlerin şekillendirdiği vurgulanmaktadır. Bu yapılanmada teknoloji kullanımı yaygınlaşırken, verimlilik ve toplam kalite anlayışı ön plana çıkmaktadır. Eğitimde gelişmeyi hedefleyen yenilenmenin temelinde eğitim sürecine katılım ve oynanan rollerin yeniden şekillenmesi de önemini korumaktadır. Tüm alanlarda hissedilen bu hızlı dönüşüm Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için de önem arz etmekte ve bu konuda ilgili bakanlık tarafından, yapılması gerekenler için adım atılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve Altınay tarafından geliştirilen '21. Yüzyıla Girenken Eğitim Stratejileri Planı (1999-2002)' hazırlanmıştır. Bu ileri görüşlü politika belgesi, teknolojinin eğitime dahil edilmesini, tam gün eğitime geçilmesini ve müfredatın yeniden canlandırılmasını, öğretmenler ve eğitim liderlerinin hizmet içi eğitimlerle donanımlı hale getirilmesini, velilerin bilgisayar ve internet kullanımı açısından bilgilendirilmesini, öğrencilere zorunlu ders olarak bilgisayar dersi verilmesini ve öğrencilere birer bilgisayar e-posta adresi verilerek kullanmalarının teşvik edilmesinin yanı sıra bilgisayarın okul dışında yani evlerde de kullanılması için yasal teşvikler ve kullanım kolaylıklarının sağlanması gibi önemli yönleri vurgulayarak yaklaşımında öncü olmuştur. Bu plan, tam gün eğitime geçişi sağlamak, internet okuryazarlığını teşvik ederek, bilgi teknolojisi (BT) altyapısını iyileştirerek ve uyarlanabilir müfredatlar tasarlayarak gelecekteki eğitim taleplerini karşılamayı amaçlamıştır (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı & Altınay, 1999).

Günümüz çağına yaklaştığımızda ise ihtiyaç olarak karşımıza dijital dönüşüm çıkmaktadır. Dijital dönüşüm, teknolojinin iş süreçlerine, eğitim sistemlerine ve toplumsal yapıya entegrasyonu ile ortaya çıkan kapsamlı bir değişim sürecidir. Bu süreç, işletmelerin ve eğitim kurumlarının daha verimli, hızlı ve esnek hale gelmesini sağlar (Turkyılmaz, 2024).

Dijital dönüşümün önemi, rekabet avantajı sağlamak, maliyetleri düşürmek ve verimliliği artırmak gibi temel hedeflerle yakından ilişkilidir. İşletmeler için dijitalleşme, müşteri deneyimini iyileştirme ve operasyonel süreçleri optimize etme fırsatı sunarken (Sağlam, 2021), eğitimde ise dijital dönüşüm, öğrenme süreçlerini daha erişilebilir ve etkili kılmaktadır (Karoğlu, Bal, & Çimşir, 2020).

Özetle eğitim, yalnızca değişen dünyaya yanıt vermekle kalmaz, aynı zamanda ‘eğitim dünyayı dönüştürür’ (Milli Eğitim Bakanlığı, 2023) vizyonunu da somutlaştırarak bilgi üretiminin ve erişiminin önemini ön plana çıkarır, öğretim ve öğrenmede eğitim teknolojilerinin giderek artan benimsenmesine dikkat çeker ve teknolojinin dönüştürücü etkisini vurgular. Eğitimde günümüze baktığımızda, dijitalleşmenin hızlı ilerlemesinin geleneksel öğrenci kavramlarını ve geleneksel müfredat uygulamalarını yeniden şekillendirdiği, yeni kavramlara ve uygulamalara yol açtığı açıktır. Çağdaş eğitimde, öğrencilerin dikkatini çeken ve onları öğrenmeye motive eden, uygun öğretim ortamları ve müfredatları oluştururken dijital öğrenen profilini göz önünde bulundurarak çağın talepleriyle uyumlu bir müfredat geliştirmek elzem hale gelmiştir (Güzel Akdeniz & Akdeniz, 2024).

Dijitalleşme devam eden ve dinamik bir süreçtir (Teichert, 2019). Bu kritik durumu faydalı bir duruma dönüştürmek ve fırsatları değerlendirmek için öğretmenler ve veliler de dahil olmak üzere eğitim liderleri ve paydaşların ‘dijital öğrenci’ profili hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Literatürden elde edilen bilgilere göre özellikle eğitimde paydaş olan öğretmenleri dijital öğrenciler yetiştirmede destekleyebilecek, iyi donanımlı ve kendini geliştiren eğitim liderlerine sahip olmak hayati bir önem taşımaktadır. Bu destek, öğretmenlerin etkili bir şekilde uygulayabilecekleri bir formatta gelecekteki müfredatı oluşturmak ve böylece planlama ve yönetim süreçlerini verimli bir şekilde yönetmek için gereklidir.

Liderlik, insanları etki yoluyla öngörülen hedeflerine ulaşmak için bir araya getirme sanatı olarak tanımlanmaktadır (İmrek, 2004). Eğitim liderleri bir vizyona sahip olmalı ve örgütlerini modern bir düzeye ulaşmak için sürekli olarak geliştirmelidirler (Keskin, 2010).

Okul yöneticilerinin liderlik rolü çağdaş yönetim yaklaşımlarıyla daha da önem kazanmıştır. Bir okul müdürünün etkili olabilmesi için, grubunun lideri olarak hareket etmesi zorunludur (Çetin, 2009).

Okul liderleri, günümüzün ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak gelecekteki müfredatların geliştirilmesi konusunda da öngörüye sahip olmalıdır. Günümüz gençliği, akıllı telefonlar ve internetin olduğu bir dünyaya doğuyor ve eğitim

kurumlarının küreselleşme, çeşitlilik ve bilgi kirliliğinin ortaya çıkardığı yeni zorluklara yanıt olarak etkili çözümler üretmesini, mevcut koşullara uygun içerikler geliştirmesini ve ani değişiklikleri fırsata dönüştürmesini gerektiren bir yaşam tarzına entegre ediliyor. Toplumun değişen ihtiyaçlarına etkili bir şekilde cevap verebilmek için okulların, eğitim kurumları içinde gerçek dönüşümü kolaylaştıran yeni planlar, politikalar ve uygulamalar geliştirmeleri gerekir (Ada & Akan 2010).

Geçtiğimiz yüzyılda başlayan teknolojik devrim, heyecan verici yeni keşifler ve sınırsız olanaklar sunarak devam etmektedir. Geleceğe yönelik öngörülerimiz belirsiz olsa da eğitimciler olarak öğrencilerimizi sınırsız fırsatlarla dolu bir geleceğe hazırlamak bizim sorumluluğumuzdur (Tunalı, 2014).

Eğitim kurumlarımızın gelecekte hangi yöne gideceğine ilişkin doğru öngörülerde bulunmalıyız. Teknolojik gelişmelerin genç neslin yaşam tarzlarını değiştirdiği göz önüne alındığında, bu değişimlerin eğitim ve öğrenciler üzerindeki etkisini incelemek ve bu konuda uygun ayarlamalar yaparak gerekli adımları atmak esastır.

Bu ihtiyaç ışığında araştırmacılar, dijital çağ öğrencileri, çocukları ve öğrenenleriyle ilgili çeşitli tanımlar önermişlerdir. Literatür taraması, ‘dijital öğrenci’ kavramını tanımlamak için çok sayıda tanımın kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Örneğin, Karabulut (2015), yeni nesli, teknolojinin egemen olduğu bir çağda büyüyen ‘dijital yerliler’ olarak nitelendirerek, bu yeni neslin kapsamlı dijital becerilerden büyük ölçüde yararlandığını vurgulamaktadır. Önceki nesillerden farklı olarak, parmaklarının ucunda çok miktarda bilgiye erişebilmektedirler ve bu da onların konuları derinlemesine ve çoklu bakış açılarından keşfetmelerini sağlamaktadır. Bu anında erişim, meraklarını besler ve bilgi edinme arzusunu tetikler.

‘Dijital okuryazarlık’ terimi akademik literatürde sıklıkla ‘dijital öğrenci’ kavramına alternatif olarak kullanılır. Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital araçlar ve kaynaklar kullanarak yeni bilgileri etkili bir şekilde tanımlama, erişme, yönetme, uyarlama, değerlendirme, analiz etme, sentezleme ve oluşturma yeteneğini kapsar. Ayrıca, farkındalık, tutum ve düşünme yeteneğini korurken, kişisel koşullar bağlamında medya ifadelerinin ve başkalarıyla iletişimin yaratılmasını ve yapıcı sosyal eylemlerde bulunulmasını da içerir. Özetle, literatürde ‘dijital öğrenci’ yerine ‘sanal

öğrenci', 'dijital çağda öğrenci', 'dijital yerliler', 'dijital okuryazarlık' veya 'teknolojiyle bütünleşmiş öğrenci' gibi terimler sıklıkla kullanılmaktadır.

Dijital öğrenciler, günümüzün teknolojik çağında eğitim ve öğrenme süreçlerinin vazgeçilmez bir bileşeni haline gelmiştir. Bu öğrenciler, bilgilere erişimlerini hızlandırmak ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek için bilgisayarlar, akıllı telefonlar ve internet gibi dijital araçları kullanırlar. Dijital öğrencilerin önemi, yalnızca bilgiye ulaşmak değil, bilgiye erişimin ötesine uzanır; aynı zamanda problem çözme, yaratıcılık ve iletişim becerilerinin gelişimini de kolaylaştırır. Dahası, dijital teknolojilerin kullanımı, öğrencilere mevcut ve gelecekteki iş piyasaları için gerekli olan dijital okuryazarlık ve teknolojik becerileri kazandırır.

Dijital öğrenciler modern eğitim sistemlerinin evriminde ve küresel rekabet ortamında bireylerin başarısında hayati bir rol oynarlar. Günümüzde eğitim sistemleri dijitalleşme nedeniyle önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Bu dönüşüm öğrencilerin öğrenme deneyimlerini ve eğitim müfredatlarını etkilerken, aynı zamanda eğitim liderlerinin ve paydaşların rollerini yeniden şekillendirmektedir. Özellikle, 'dijital öğrenci' kavramı, öğrencilerin bilgiye erişim, öğrenme metodolojileri ve dijital beceriler konusunda belirgin bir anlayış geliştirmelerini gerektirir. Eğitim liderleri ve paydaşlar, dijital öğrenme yöntemlerinin eğitim sistemine entegre edilmesini sağlamada ve müfredatın gelecekteki dönüşüm süreçlerine rehberlik etmede çok önemlidir. Ancak, eğitim liderleri ve paydaşlar arasında dijital öğrenci kavramına ilişkin ortak bir anlayışın olmaması, müfredat geliştirme süreçlerinde tutarsızlıklara yol açabilir. Bu durum, eğitim sisteminin dijital dönüşümü için stratejiler oluşturmada zorluklar yaratır ve öğrencilerin dijital becerilerinin yeterli şekilde geliştirilmesini engelleyebilir. Ayrıca, mevcut müfredatların dijital öğrenme yöntemlerini nasıl dahil edeceğine ilişkin belirsizlikler, eğitimciler ve yöneticiler tarafından karşılaşılan zorlukları temsil etmektedir. Bu bağlamda, dijital öğrenci kavramının ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi, eğitim liderleri ve paydaşlar açısından önemli bir gereklilik haline gelmiştir. Eğitim liderlerinin dijital öğrenme yöntemlerine yönelik tutumları, müfredat geliştirme süreçlerindeki karar alma mekanizmaları ve paydaşların rollerinin açıklığa kavuşturulması, eğitim sisteminin dijitalleşme sürecinin başarısı için kritik öneme sahiptir.

Bu çalışmanın temel problemi, KKTC'nin 5 farklı bölgesinde yer alan, tam gün eğitim veren 5 ortaöğretim kurumundan devlet liselerinde görev yapan eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmen ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve müfredatın gelecekteki dönüşüm süreçlerine dair görüşlerini ve deneyimlerini incelemek, bu bağlamda dijital öğrenme yöntemlerinin entegrasyonunu sağlamak için gerekli olan stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunmaktır.

Eğitim liderleri ve paydaşların perspektifinden elde edilecek veriler, eğitim sisteminin ve KKTC eğitim sisteminin dijital dönüşümüne yönelik daha etkili ve sürdürülebilir yaklaşımların geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) beş farklı bölgesinde tam gün eğitim veren devlet liselerinde çalışan eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin bakış açılarını, deneyimlerini ve değerlendirmelerini derinlemesine incelemektir.

Bu araştırma, dijital öğrenci kavramıyla ilişkili olarak dijital öğrenme yöntemlerinin eğitim sistemine entegrasyonu, müfredatın gelecekteki dönüşüm süreçleri, liderlerin ve eğitim paydaşlarının bu süreçlerde oynadıkları rollerin anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Özellikle, eğitim liderlerinin dijital öğrencilerin gelişimi ve tam gün eğitim modeli içinde müfredatın yenilenmesi konusundaki yaklaşımlarına ve paydaşların bu süreçlere katılımına ve beklentilerine odaklanacaktır. Çalışma, dijital öğrenci kavramıyla bağlantılı olarak dijital öğrenme ortamlarının eğitim süreçlerine entegre edilmesinin mevcut durumu ve gelecekteki potansiyel geliştirme alanları hakkında kapsamlı bir bakış açısı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ayrıca, eğitim liderlerinin ve paydaşların dijital çağda eğitim politikası ve uygulamaları, karar alma süreçleri ve stratejik yaklaşımlar üzerindeki etkilerini ele alacak ve eğitimde dijital dönüşümün sürdürülebilirliğine ilişkin önemli bulguları ortaya koymayı amaçlamaktadır (Çetin, 2023).

Özetle bu çalışma, eğitim liderlerinin, öğretmenlerin ve velilerin bakış açılarını, deneyimlerini ve değerlendirmelerini derinlemesine incelemek amacıyla aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır:

- Dijital öğrenci kavramıyla ilişkili olarak dijital öğrenme yöntemlerinin eğitim sistemine entegrasyonunu anlamak.
- Müfredatın gelecekteki dönüşüm süreçleri ve bu süreçlerde eğitim liderlerinin ve paydaşların rol ve yaklaşımlarını belirlemek.
- Dijital öğrenme ortamlarının eğitim süreçlerine entegrasyonunun mevcut durumu ve potansiyel gelişim alanlarını kapsamlı şekilde değerlendirmek.
- Eğitim liderlerinin dijital öğrencilerin gelişimi ve tam gün eğitim modeli içindeki müfredat yenileme konusundaki yaklaşımlarını ortaya koymak.
- Paydaşların bu dönüşüm süreçlerine katılımını, beklentilerini ve katkılarını anlamak.
- Dijital çağda eğitim politikası, uygulamaları, karar alma süreçleri ve stratejik yaklaşımların rolünü ve etkilerini incelemek.
- Eğitimde dijital dönüşümün sürdürülebilirliğine ilişkin önemli bulguları ortaya koymak.

Problem Cümlesi

Bu araştırmada, KKTC'nin 5 farklı bölgesinde yer alan tam gün eğitim veren 5 ortaöğretim kurumundan devlet liselerinde görev yapan eğitim liderlerinin ve paydaşlarının dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine ilişkin görüşleri nelerdir? sorusu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri;

Veli, Öğretmen, Yönetici

- Dijital öğrenci kavramının tanımı nedir ve eğitimdeki farkındalık düzeyi nasıl şekillenmektedir?
- Paydaşların eğitim süreçlerinde dijital öğrencilerin katkıları, rolleri ve önemi hakkındaki bakış açıları nelerdir?

- Eğitim liderleri ve paydaşlar, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine entegrasyonunu nasıl değerlendirmektedir?
- Dijital araçlar ve uygulamaların eğitimdeki gelecekteki rolü nedir ve bu araçların müfredat geliştirme çabalarına etkileri nelerdir?
- Dijital ortamlardaki öğrenci etkileşimleri nasıl değerlendirilmektedir ve bu etkileşimlerin öğrencilerin psikososyal ve akademik gelişimine etkileri nelerdir?
- Eğitimde dijitalleşmenin fırsat eşitliğine katkıları nelerdir, karşılaşılan zorluklar ve önerilen çözümler nelerdir?
- Paydaşların dijital müfredatların erişilebilirliği, liderlerin ve paydaşların rolleri, yeterlilikler ve dijital dönüşüm stratejileri hakkındaki görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

21. yüzyılda gençler, öğrenme stillerini etkileyen teknolojiyle çevrili olarak büyümekte. Geleneksel öğretim yöntemleri ise onları meşgul etmede ve beklentilerini karşılamada zorluk çekmektedir. Literatürde, genç neslin ihtiyaçlarını karşılayan ve eğitim ortamında önemli değişimlere neden olan dijital dönüşüme acil ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bu dönüşüm, gelecekteki müfredatların şekillendirilmesi için hayati önem taşımaktadır. Teorik açıdan baktığımızda, ‘tam gün eğitim, eğitim liderlerinin, paydaşlarının dijital öğrenci, dijital dönüşüm ve geleceğin müfredatına yönelik bakış açıları’ eğitim için önemli olsa da bu kavramların birlikte ele alındığı araştırmalar oldukça azdır. Bu araştırma, eğitime bütüncül bakış açısıyla yaklaşarak literatürdeki bu eksikliğin giderilmesine de vesile olacaktır.

Eğitim liderleri ve paydaşlar için, dijital öğrenci fikrini kavramak, eğitim uygulamalarının nasıl değişeceğini ve müfredatların nasıl yeniden yapılandırılması gerektiğini anlamak için çok önemlidir. Dijital öğrenciler, teknolojiyle etkileşime giren, bilgiye erişim becerileri edinen ve eleştirel düşünmeyi vurgulayan kişilerdir.

Bu nedenle, eğitim sistemlerinin eğitim kalitesini iyileştirmek ve öğrencilerin gelecekteki iş piyasasına yeterince hazırlanmalarını sağlamak için dijital dönüşümü benimsemesi esastır (Bozkurt et al., 2021).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki (KKTC) eğitim liderlerinin ve paydaşların iç görüşleri eğitim camiası için etkili, kapsayıcı, yenilikçi dijital müfredatların şekillendirilmesinde ve Kuzey Kıbrıs Eğitim sistemi adına da ayrıca hayati bir öneme sahiptir.

Öğretmenler, yöneticiler ve veliler dahil olmak üzere paydaşların katılımı, belirli ihtiyaçları ele alan müfredatların tasarımını ve yürütülmesini geliştirir. Bu nedenle bu çalışma, dijital öğrencilerin ve gelecekteki müfredatların değerlendirilmesi, eğitim sistemi ve KKTC'nin eğitim yapısı için stratejik bir yol haritası geliştirmenin anahtarıdır (Köksal & Günay, 2022). Bu bağlamda çalışma, eğitimde dijital dönüşümün rolü ve bu dönüşümle uyumlu politika ve uygulamaların geliştirilmesi konusunda literatürdeki mevcut bilgi birikimini zenginleştirerek literatüre de önemli katkılar sağlamaktadır.

Varsayımlar

Araştırmaya katılan eğitim liderlerinin, öğretmenlerin ve eğitim paydaşlarından velilerin sorulara içten bir şekilde yanıt verdikleri düşünülmektedir. Çalışma grubunu oluşturan eğitim liderlerinin, öğretmenlerin ve eğitim paydaşlarından ilgili velilerin tam gün eğitimde dijital öğrenci ve geleceğin müfredatına dair gerçekçi görüşlerini dile getirdikleri varsayılmaktadır. Literatür taraması ile elde edilen verilerin, araştırmanın kapsamı için yeterli olduğu kabul edilmektedir. Bu varsayımlar araştırma verilerinin geçerliliğini ve güvenilirliğini destekler.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2024-2025 eğitim öğretim yılının bahar döneminde toplanan veriler ile,
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 5 farklı bölgedeki 5 devlet lisesinde görev yapan 5 okul müdürüne ve 10 lise öğretmenine ve 5 veliye uygulanan görüşme formundan elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırmaya 5 okul katkı sağlamıştır.

Tanımlar

Eğitim: Eğitim, bireylerin hayata katılımını sağlayan, üretken bir yaşam sürmelerini ve içinde yaşadıkları topluma olumlu katkılarda bulunmalarını sağlayan uygulamalı bir süreçtir (Özkan, 2006).

Tam Gün Eğitim: Tam gün eğitim, öğrencilerin okulda uzun saatler geçirdiği, akademik ve sosyal becerileri güçlendirmeyi amaçlayan çeşitli etkinliklere katıldığı bir eğitim modelidir. Bu model, öğrencilerin yalnızca temel derslere değil, aynı zamanda sanat, spor ve sosyal etkinliklere de zaman ayırmalarına olanak tanır ve böylece kişisel gelişimlerini ve öğrenmeye olan ilgilerini artırır.

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na göre, tam gün eğitime geçiş, öğrencilere sağlıklı, yüksek kaliteli ve eşit eğitim fırsatlarına erişim sağlamayı ve okulda geçirilen zamanın artmasıyla başarı ve beceri gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır (KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, 2023).

Eğitim Lideri: Eğitim lideri, güvenli bir ortam ve işbirlikçi öğrenme kültürü yaratarak öğrenci öğrenmesini teşvik eden, önemseyen ve personelin mesleki gelişimini destekleyen kişidir. Bu lider, teknolojik uygulamalar ve sürekli değerlendirme kullanımı yoluyla eğitim kalitesini sürekli iyileştirmeye odaklanarak müfredatı ve sınıf ortamını öğrenmeye elverişli hale getirmek için geliştirir (Smith & Lee, 2022).

Öğretim: Öğretim, okul çerçevesi içinde belirli hedeflere uygun olarak öğrenmeyi teşvik etmeyi amaçlayan organize öğretim faaliyetlerini kapsayan bir eğitim yöntemidir (Laska & Gürbüz Türk, 2019).

Öğretmen: Öğretmen, uygun öğrenme deneyimleri sağlayan, açık fikirli, çağdaş, kendini yenileme yeteneğine sahip, bireysel farklılıkları dikkate alan ve öğrencilerle birlikte öğrenmeye devam eden bir birey olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2008).

Eğitim Paydaşları: Eğitim paydaşları, eğitim sürecinde doğrudan veya dolaylı rol oynayan ve hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunan bireyleri veya kurumları ifade eder. Bu paydaşlar arasında öğrenciler, öğretmenler, veliler, okul yöneticileri, eğitim kurumları, devlet kurumları ve toplum gibi çeşitli unsurlar yer alır. Eğitim

paydaşlarının iş birliği ve katılımı, eğitim kalitesini artırmak ve belirlenen hedeflere ulaşmak için çok önemlidir (Kara, 2020).

Veli: Çocuklarının eğitimi ve gelişimine özen gösteren, okul ve öğretmenlerle işbirliği yapan, çocuklarının başarısı için sorumluluk alan, onların sağlıklı ve düzenli büyümelerini ön planda tutan bireyleri ifade eder (Hatipoğlu & Kavas, 2016).

Öğrenci: Öğrenci, öğrenme sürecine aktif olarak katılan, bilgi, beceri ve değerler edinilen bir birey olarak tanımlanabilir. Öğrenci kavramı yalnızca öğreneni değil aynı zamanda öğrenme sürecine dahil olan tüm paydaşların rolünü de kapsar (Saban, 2009).

Müfredat: Müfredat, eğitimde belirlenen amaçlar doğrultusunda öğrencilerin edinmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin sistematik ve stratejik olarak düzenlenmiş bir koleksiyonudur (Çelik, 2012). Eğitim programlarının temel bir bileşeni olan müfredat, eğitim süreci içindeki öğretim etkinliklerinin temelini oluşturur ve öğretmenler ile öğrenciler arasındaki etkileşimi kolaylaştırır.

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmayla ilgili kavramlar, tanımlar ve önceki çalışmalara ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Dijital Öğrenci

Dijital öğrenci, öğrenme süreçlerinde teknolojik araçları aktif biçimde kullanan, dijital platformlar üzerinden bilgiye erişen, bu bilgiyi analiz eden ve paylaşan birey olarak tanımlanmaktadır. Bu öğrenciler yalnızca pasif bilgi tüketicisi değil, aynı zamanda dijital ortamlarda içerik üreten, problem çözen ve eleştirel düşünen bireylerdir (Selwyn, 2016).

Literatürde dijital öğrencilerin öğrenme stilleri, geleneksel öğrencilerden önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Kozma (2003), dijital öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetme kapasitelerinin yüksek olduğunu; çevrimiçi kaynaklardan etkin yararlanabildiklerini ve dijital iletişim araçlarıyla işbirlikçi öğrenmeye açık olduklarını belirtmektedir. (Kozma, 2003)

Son dönem çalışmalar, dijital öğrencilerin yalnızca teknik beceriler değil, aynı zamanda dijital etik, çevrimiçi davranış, dijital vatandaşlık gibi sosyal ve kültürel yeterlilikleri de geliştirdiğini göstermektedir (Greenhow & Lewin, 2016). Bu çerçevede dijital öğrenci, 21. yüzyılın eğitim ortamlarında yalnızca teknolojiyi kullanan değil, teknolojiyi anlamlandıran ve dönüştüren bir özne olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu nitelikler göz önünde bulundurulduğunda, müfredatların dijital öğrenci profiline uygun olarak yeniden yapılandırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu da sadece içerik düzeyinde değil; öğretim stratejileri, ölçme değerlendirme biçimleri ve öğretmen yeterlilikleri düzeyinde de dönüşümü zorunlu kılmaktadır.

Dijital Beceriler ve Yeterlilikler

Dijital çağın gereklilikleri doğrultusunda, öğrencilerin dijital teknolojilere yönelik bilgi, beceri ve tutum geliştirmesi, eğitim politikalarının temel önceliklerinden biri

haline gelmiştir. Dijital beceriler, bireylerin teknolojik gelişmelere uyum sağlamalarını ve dijital ortamlarda etkili bir şekilde öğrenmelerini, iletişim kurmalarını ve üretken olmalarını sağlayan çok boyutlu yetkinlikleri kapsamaktadır. Bu bağlamda dijital yeterlilik, yalnızca araçları kullanma becerisi değil; aynı zamanda bu araçlarla eleştirel düşünme, problem çözme, içerik üretme ve dijital etkileşim gerçekleştirme kapasitelerini de içermektedir (Aksu & Sürgevil, 2019).

Bozkurt ve arkadaşları (2021), dijital yeterliliklerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin doğru, güvenli ve etik kullanımı ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu yetkinlikler; dijital güvenlik, çevrimiçi kimlik yönetimi, siber zorbalıkla mücadele ve dijital haklar konularında farkındalık gibi temel bileşenleri de içermektedir. Ayrıca eleştirel dijital okuryazarlık, dijital içerik üretimi ve yaratıcı problem çözme gibi üst düzey beceriler de bu yeterliliklerin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir.

Avrupa Komisyonu'nun geliştirdiği DigComp çerçevesi, dijital becerileri beş ana başlık altında sınıflandırmaktadır: bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik üretimi, güvenlik, ve problem çözme (Carretero et al., 2017). Bu çerçeve, dijital yetkinliklerin bireyin kişisel, sosyal ve mesleki yaşamına etkilerini bütünsel bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Dijital yeterliliklerin etkili biçimde geliştirilebilmesi için öğretim programlarının bu becerilere göre yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Öğrencilere dijital teknolojilerle çalışmayı öğretmenin ötesine geçerek, onları bu teknolojileri eleştirel biçimde sorgulayabilen ve etik sorumluluk taşıyan bireyler haline getirmek çağdaş müfredatların başlıca hedefi haline gelmiştir. Bu açıdan dijital beceriler, geleceğin eğitiminde yalnızca araçsal değil; aynı zamanda kültürel ve toplumsal bir dönüşüm aracı olarak değerlendirilmelidir.

Dijital Öğrenme Ortamları ve Teknolojileri

Dijital öğrenme ortamları ve teknolojileri, eğitim sektöründe teknolojik araçlar ve dijital platformların kullanımıyla kolaylaştırılan öğrenme süreçlerini ifade eder. Bu ortamlar geleneksel sınıf ortamlarının ötesine geçerek çevrimiçi eğitim, mobil öğrenme, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi çeşitli teknolojik araçları içerir.

Dijital öğrenme ortamları, öğrenenler için erişilebilirliği geliştirmek, etkileşimi artırmak ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sağlamak için tasarlanmıştır.

Dijital öğrenme ortamlarının tanımı, eğitim teknolojileri alanındaki farklı araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde dile getirilmiştir.

Örneğin, Kılıçaslan ve arkadaşları (2022), dijital öğrenme ortamlarını, öğrenme sürecinin teknolojik araçlar ve dijital platformlar aracılığıyla planlandığı, yürütüldüğü ve değerlendirildiği yapılar olarak tanımlamaktadır.

Bu ortamlar, temelde teknolojinin eğitim süreçlerine entegre edilmesine dayanarak, öğrenci merkezli ve etkileşimli öğrenme deneyimleri sunmayı amaçlamaktadır. Türkiye'de yapılan araştırmalar da dijital öğrenme ortamlarının eğitimdeki önemini ve rolünü vurgulamaktadır. Özellikle pandemi döneminde dijital öğrenmenin önemi artmış ve bu alanda çeşitli teknolojik araçların yaygın olarak benimsenmesine yol açmıştır (Summak, Kalender & Mete, 2024).

Literatür, dijital öğrenme ortamlarının başarılı bir şekilde kullanılması için altyapı, öğretmen eğitimi ve içerik geliştirme gibi faktörlerin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Özetle, dijital öğrenme ortamları ve teknolojileri, eğitimde teknolojik araçların kullanımı yoluyla bilgiye erişimi kolaylaştıran, etkileşimi artıran ve öğrenme deneyimini zenginleştiren araçlar ve ortamlardır. Öğrencilerin dijital becerilerini ve yeterliliklerini geliştirmek, başarılı bir eğitim ortamı için esastır.

Eğitim Liderlerinin Rolü

Eğitim liderliği; vizyon oluşturma, stratejik yön belirleme, öğretim kalitesini artırma, okul kültürünü yapılandırma ve paydaşlarla etkili iletişim kurma gibi çok boyutlu faaliyetleri kapsayan bir süreçtir. Günümüzde eğitim liderleri, yalnızca yönetsel işleri yürüten figürler olmaktan çıkmış; değişimi yönlendiren, öğretimsel liderlik üstlenen, veri temelli kararlar alan ve okul gelişimini sürekli kılmayı amaçlayan profesyoneller haline gelmiştir (Fullan, 2013).

Uzun ve Şişman'a (2023) göre, eğitim liderliği, öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleyen ve öğrencilerin akademik başarılarını artırmak üzere stratejik rehberlik

sunan bir yapı olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede eğitim liderliği, hem pedagojik hem de vizyoner bir liderlik biçimi olarak tanımlanmakta; liderin sadece yönetici değil, aynı zamanda bir öğrenme öncüsü olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Ayrıca, dijitalleşmenin eğitim ortamlarına entegrasyonu ile birlikte liderlerin rolleri de genişlemiş; teknoloji entegrasyonu, dijital güvenlik ve öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin geliştirilmesi gibi konular da liderlik faaliyetlerinin bir parçası haline gelmiştir (Anderson & Dexter, 2005). Eğitim liderleri artık öğrenme topluluklarını dijital dönüşümün gereklerine uygun şekilde yapılandırmakla da sorumludur.

Dolayısıyla, çağdaş eğitim liderliği, hem duygusal zekâyâ dayalı insan ilişkilerini hem de veriye dayalı karar verme yetkinliğini aynı anda taşıyan, çok katmanlı bir liderlik anlayışını gerektirmektedir.

Eğitim Liderlerinin Dijital Dönüşümdeki Rolü

Dijital dönüşüm süreci, eğitim liderlerinin geleneksel rollerine ek olarak teknolojik liderlik sorumluluklarını da beraberinde getirmiştir. Eğitim liderleri yalnızca yönetsel karar alıcılar değil, aynı zamanda öğretmenler ve öğrenciler için vizyon belirleyen, ilham veren ve değişimi yönlendiren aktörlerdir.

Dijitalleşme bağlamında bu rol, teknolojiye dayalı yenilikleri etkili biçimde benimsemek, dijital araçları öğretim süreçlerine stratejik şekilde entegre etmek ve dijital eşitsizlikleri azaltmaya yönelik politikalar geliştirmek olarak şekillenmektedir. (Kukal & Töre, 2024). Bu kapsamda eğitim liderleri, öğretmenlerin dijital pedagojik yetkinliklerini artıracak mesleki gelişim programlarını desteklemekle; öğrencilerin dijital vatandaşlık, etik ve güvenlik konularında bilinçlenmelerini sağlamakla yükümlüdür. Ayrıca okulun dijital altyapısını etkin biçimde yönetmek, veriye dayalı karar alma süreçlerini uygulamak ve eğitimde teknolojik entegrasyonu sürdürülebilir kılmak gibi görevleri de üstlenmektedir (Anderson & Dexter, 2005).

Dijital dönüşümün başarıyla gerçekleşebilmesi için liderlerin yalnızca teknik değil, aynı zamanda kültürel ve pedagojik boyutları da dikkate alan bütüncül bir yaklaşımla hareket etmeleri gerekmektedir. Bu yönüyle dijital liderlik, geleneksel liderlikten farklı olarak çok boyutlu düşünmeyi, yenilikçiliği ve sürekli öğrenmeyi teşvik eden bir liderlik modelidir.

Paydaşların Katkıları

Öğretmenler, Veliler, Yöneticiler

Dijital dönüşüm sürecinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi, yalnızca teknik altyapı yatırımlarıyla değil; aynı zamanda tüm eğitim paydaşlarının aktif katılımıyla mümkün olmaktadır. Bu paydaşlar arasında öğretmenler, okul yöneticileri, veliler, öğrenciler, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları gibi aktörler yer almaktadır. Bozkurt ve arkadaşlarına (2021) göre dijital eğitimin başarıya ulaşması, bu unsurların birbirini tamamlayan roller üstlenmesine bağlıdır.

Öğretmenler, pedagojik bilgi birikimleriyle dijital teknolojileri sınıf ortamına etkili bir biçimde entegre etme kapasitesine sahiptir. Bununla birlikte, dijital pedagojik becerilerinin sürekli olarak geliştirilmesi, dönüşüm sürecinin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Öğrencilerin dijital okuryazarlık seviyelerinin yükseltilmesi, öğretmenlerin bu alandaki rehberliğine ve yönlendirmelerine bağlıdır. Öğretmenler, sadece içerik sunucusu değil; aynı zamanda dijital vatandaşlık ve çevrimiçi etik gibi konularda öğrencilerin gelişimini destekleyen mentörlerdir. (Çetin & Yıldız Baklavacı, 2024)

Veliler ise özellikle evdeki dijital öğrenme ortamlarının sağlanmasında, öğrencilerin teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının şekillenmesinde ve okul ile olan iletişimin dijital araçlar üzerinden sürdürülmesinde önemli bir role sahiptir. Dijital dönüşümde veli desteği, öğrencilerin akademik motivasyonları kadar psikososyal uyum süreçleri üzerinde de etkili olmaktadır (Bozkurt vd., 2021).

Okul yöneticileri ise bu sürecin stratejik liderleri olarak öne çıkmakta; altyapı yatırımlarının planlanmasından öğretmenlerin hizmet içi eğitimine, dijital kaynakların tedarikinden okul politikalarının dönüşümüne kadar pek çok alanda karar verici konumda bulunmaktadır. Etkili liderlik uygulamaları, paydaşlar arası uyumu kolaylaştırmakta ve dijital dönüşüm sürecinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Sonuç olarak dijital dönüşüm, yalnızca teknoloji temelli bir değişim değil; aynı zamanda sistemin tüm paydaşlarını kapsayan bütüncül bir yaklaşımı gerektiren

sosyal bir dönüşümdür. Bu bağlamda öğretmenler, veliler ve yöneticiler arasındaki iş birliği, eğitimin geleceği için kritik bir önkoşul haline gelmiştir.

Bu bağlamda, paydaşların katkıları dijital dönüşüm sürecinin etkinliği ve sürdürülebilirliği için kritik öneme sahiptir.

Paydaşların Perspektifleri

Öğretmenler, Öğrenciler, Veliler ve Eğitim Politikacıları

Öğretmenler: Uygulamalar ve Zorluklar

Dijital dönüşüm, eğitim sektöründeki öğretmenlerin pedagojik yaklaşımlarını, öğretim materyallerini ve sınıf yönetimini önemli ölçüde değiştirmektedir (Alkan, 2019).

Bu süreçte öğretmenler, teknolojiyi sınıf ortamına entegre ederken çeşitli uygulamalar geliştirmekte ve yeni öğretim yöntemleri benimsemektedir. Örneğin, çevrimiçi eğitim platformlarını ve etkileşimli teknolojileri kullanarak öğrenme süreçlerini daha erişilebilir ve etkileşimli hale getirmeye çalışmaktadırlar (Alkan, 2019).

Ancak öğretmenler bu dönüşüm sırasında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bunlar arasında teknolojik altyapıdaki eksiklikler, teknoloji kullanımında yeterli eğitimin olmaması ve yeni teknolojilere uyum sağlamada zorluklar yer almaktadır (Alkan, 2019).

Ayrıca, öğretmenler arasındaki dijital okuryazarlığın farklı seviyeleri, uygulama sırasında tutarsızlık ve motivasyon eksikliği gibi sorunlara yol açabilmektedir. Örneğin, pandemi sırasında uzaktan eğitim uygulamaları yaygınlaştıkça öğretmenlerin dijital araçları kullanma becerileri ön plana çıktı ancak teknolojik altyapı ve erişim sorunları bu süreç içerisinde öğretmenlerin karşılaştığı önemli engeller olarak tespit edilmiştir. Bu evrilme içerisinde, öğretmenlerin dijital eğitimde öğrenci katılımını sağlamak ve motivasyonu artırmak için yeni stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir (Bozkurt vd., 2021).

Bu zorlukların üstesinden gelmek adına öğretmenler için sürekli mesleki gelişim programlarını güçlendirmek ve teknolojik altyapıyı geliştirmek esastır (Alkan, 2019).

Öğrenciler: Katılım ve Motivasyon

Dijital dönüşüm, eğitim alanında öğrencilerin öğrenme deneyimlerini şekillendiren önemli bir faktördür. Dijital teknolojilerin entegrasyonu, öğrencilerin eğitim süreçlerine katılımlarını artırmakta ve motivasyonlarını etkilemektedir (Yavuz & Karaman, 2023).

Öğrenciler dijital ortamlarda aktif olarak yer alarak yalnızca bilgi edinmekle kalmaz, aynı zamanda etkileşim ve iş birliği gibi süreçleri de güçlendirir. Bu bağlamda, dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen etkileşimler öğrencilerin öğrenmeye olan ilgilerini ve motivasyonlarını yükseltmektedir (Yavuz & Karaman, 2023).

Literatür taramasından elde edilen bilgiler, dijital dönüşümün öğrencilerin katılımını ve motivasyonunu artırmayı amaçlayan çeşitli bileşenlerden oluştuğunu göstermektedir.

Bunlar arasında teknolojik altyapının güçlendirilmesi, öğretim yöntemlerinin dijital olarak uyumlu hale getirilmesi ve öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının teşvik edilmesi yer almaktadır. Bu unsurlar, eğitim sürecinde aktif katılımı kolaylaştırarak öğrenme motivasyonunu artırmakta ve başarı düzeylerini iyileştirmektedir (Yavuz & Karaman, 2023).

Dijital dönüşüm süreci ve değişen dünya, öğrencilerin eğitim süreçlerine katılımını ve motivasyonunu önemli ölçüde artırmaktadır. Yenilikçi teknolojilerin entegrasyonu öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir ve eğitime aktif katılımlarını teşvik eder.

Öğrencilerin motivasyonunu artırmak için dijital araçların kullanılması öğrenmeye olan ilgilerini canlı tutar ve bağımsız öğrenme becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca, etkileşimli ve kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları öğrencilerin eğitim süreçlerine olan bağlılıklarını güçlendirir ve başarı oranlarını artırır (Parlak, vd., 2023).

Veliler: Destek ve Beklentiler

Dijital dönüşüm sürecinde velilerin rolü ve beklentileri, gelişen eğitim ortamında önemli bir öneme sahiptir. Dijital teknolojilerin eğitim kurumlarına entegrasyonu,

veli desteğini ve katılımını artırarak, beklentilerini dönüşümün ve dijital öğrenenlerin başarısı için kritik faktörler haline getirir (Başar, 2023).

Teknolojik altyapı ve dijital araçların kullanımı konusunda bilgi sahibi olarak, veliler öğrencilerin bu teknolojilere olan güvenini artırarak dijital öğrenme ortamlarına uyum sağlamalarına yardımcı olabilirler. Ayrıca, velilerin beklentileri arasında eğitimde yenilikçi yaklaşımlar, erişilebilirlik ve güvenilirlik gibi unsurlar da yer almaktadır (Başar, 2023).

Bu bağlamda, dijital dönüşüm sürecinde velilerin desteği ve beklentilerinin karşılanması, teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve eğitim süreçlerine aktif aile katılımının teşvik edilmesi yoluyla sağlanabilir. Dijital dönüşüm sürecinde velilerin dijital öğrencilere ve eğitim kurumlarına yönelik beklentileri, geleneksel beklentilerin ötesine geçerek teknolojik altyapıya erişim, dijital eğitim materyallerinin mevcudiyeti ve iletişim şeffaflığının artırılması konularını kapsamaktadır.

Özellikle uzaktan eğitim ve dijital öğrenme ortamlarının etkili kullanımı konusunda veliler, öğretmenlerden ve yöneticilerden destek ararken, eğitim sürecinde aktif aile katılımı ve sürekli, açık iletişim talep etmektedirler.

Ayrıca dijital dönüşümün sağladığı fırsatlarla birlikte kariyer rehberliği, öğrenci gelişimi takibi gibi alanlarda velilerin beklentileri artmıştır. Bu bağlamda velilerin desteğini ve beklentilerini karşılamak dijital eğitim ortamlarının etkinliği ve dijital öğrencilerin başarısı için büyük önem taşımaktadır (Adıgüzel, vd., 2023).

Eğitim Politikacıları: Müfredat ve Politika Revizyonları

Eğitim politikacıları, eğitim sisteminin amaçlarını, ilkelerini ve uygulamalarını tanımlayan, eğitim politikalarını şekillendiren ve bunların uygulanmasını sağlayan devlet yetkilileri veya karar vericilerdir (Karip ve Köksal, 1996).

Müfredat, belirli bir eğitim programı kapsamında öğrencilere kazandırılması amaçlanan sistematik ve planlı bir bilgi, beceri ve tutum koleksiyonunu temsil eder (Karip ve Köksal, 1996).

Bu nedenle, eğitim politikalarında ve müfredatlarında yapılan değişiklikler, bireylerin eğitim süreçlerini doğrudan etkileyen ve toplumun genel gelişimine katkıda bulunan temel unsurlardır (Sınıkcı & Ergen, 2024).

Bu bağlamda, eğitim politikacılarının politika geliştirme ve uygulama aşamalarında önemli sorumlulukları vardır. Politika yapıcılar, mevcut müfredatın uygunluğunu ve etkililiğini sürekli olarak değerlendirmeli, yeni eğitim ihtiyaçlarını karşılayan içerikler geliştirmeli ve uygulama süreçlerini denetlemelidir. Ayrıca, uygulama aşamasında ortaya çıkabilecek olası sorunları azaltmak için müfredat değişiklikleri sırasında çeşitli paydaşların görüşlerinin dikkate alınması çok önemlidir. Bu süreçte eğitim politika yapıcılarının bilimsel araştırmalara dayalı kararlar almaları ve eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik stratejiler benimsemeleri gerekmektedir (Sınıkcı & Ergen, 2024).

Sonuç olarak, politika değişiklikleri ve müfredat reformları eğitim sisteminin sürdürülebilirliği ve kalitesi açısından kritik öneme sahiptir.

Dijital Müfredat Tasarımı

Dijital müfredat tasarımı, geleneksel müfredat anlayışının dijital ortamlara entegre edilmesini içeren çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreç, yalnızca içerik aktarımını değil, aynı zamanda dijital araçların pedagojik potansiyellerinin de etkin şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır. Yurdakal'a (2023) göre, dijital müfredat, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre kişiselleştirilmiş, etkileşimli ve medya zenginleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturarak öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirmeyi hedeflemektedir.

Dijital müfredatın tasarımı, pedagojik ilkeler, teknoloji altyapısı, erişilebilirlik, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve öğretmen yeterlilikleri gibi birçok unsuru bir araya getiren bütüncül bir planlama gerektirir. Bu çerçevede tasarım süreci, öğretmenlerin dijital pedagojik yetkinliklerini desteklemeyi; öğrencilerin aktif öğrenmesini, iş birliğini ve eleştirel düşüncesini teşvik etmeyi amaçlamalıdır (Anderson, 2008).

Ayrıca, dijital müfredat tasarımı sadece teknik bir süreç olarak değil; aynı zamanda kültürel, etik ve sosyal boyutları olan bir dönüşüm olarak da ele alınmalıdır. Avrupa

Birliği tarafından geliştirilen DigCompEdu çerçevesi, öğretmenlerin dijital müfredat uygulamalarında rol ve sorumluluklarını net biçimde tanımlamakta; içerik oluşturma, dijital kaynakların seçimi ve dijital ortamda ölçme-değerlendirme gibi konulara özel vurgu yapmaktadır (Redecker, 2017).

Etkin bir dijital müfredat, öğrencilerin dijital vatandaşlık, medya okuryazarlığı, veri güvenliği ve çevrimiçi etik gibi 21. yüzyıl becerilerini kazanmalarını da hedeflemelidir. Bu nedenle dijital müfredat tasarımı yalnızca teknolojiyle uyumlu değil, aynı zamanda eleştirel, yaratıcı ve etik öğrenme ortamlarını da destekleyen bir anlayışı yansıtmalıdır.

Dijital Müfredatın Temel Bileşenleri

Saklan ve Ünal'a göre (2019) dijital müfredatın temel bileşenleri şunlardır:

- **İçerik Bileşeni:** Dijital ortamda kullanılmak üzere eğitim materyalleri, videolar, animasyonlar ve etkileşimli içeriklerin geliştirilmesi ve uygun şekilde yerleştirilmesi.
- **Etkileşim Bileşeni:** Öğrencilerin aktif katılımını kolaylaştıran etkileşimli araçlar, sınavlar, oyunlar ve tartışma platformları. Bu bileşen, öğrenme sürecinde motivasyonu artırır ve kalıcılığı yükseltir.
- **Teknolojik Altyapı Bileşeni:** Platformların kullanımı ve teknik destek de dahil olmak üzere sağlam ve erişilebilir bir dijital altyapı. Bu altyapı, dijital eğitimde erişilebilirliği ve sürekliliği sağlamak için kritik öneme sahiptir.
- **Değerlendirme ve Geri Bildirim Bileşeni:** Öğrencilerin öğrenme düzeylerini ölçmek için tasarlanmış dijital sınavlar ve performans değerlendirme araçları. Geri bildirim mekanizmaları hem öğretmenler hem de öğrenciler için geliştirilecek alanları gösterir.
- **Pedagojik Yaklaşım:** Dijital ortamda etkili öğretim stratejileri ve öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliliklerini ifade eder.

Saklan ve Ünal (2019), dijital eğitimde pedagojik yaklaşımların uyarlanmasıyla önemini vurgulamaktadır. Özetle dijital bir müfredatın tasarımı, bu bileşenler bütünsel olarak planlandığında ve uygulandığında başarılı olur.

Dijital platformlar, bu bileşenlerin entegrasyonu yoluyla eğitimde erişilebilirliği, etkileşimi ve kalıcılığı artırır. Dijital bir müfredat, dijital araçları ve içeriği kullanarak eğitim süreçlerine teknolojinin entegrasyonundan ortaya çıkan ve esneklik, erişilebilirlik ve kişiselleştirme ile karakterize edilen bir eğitim programıdır (Tonbuloğlu & Tonbuloğlu, 2021).

Literatürde geleceğin müfredatının ortaya çıkması ve tasarımının nasıl olması gerektiğine dair şu bilgilere ulaşılmaktadır: Teknolojik gelişmelerin yönlendirdiği gelişen bilgi ve beceri gereksinimleriyle uyumlu olacak şekilde tasarlanmalı ve yaşam boyu öğrenme ve dijital yeterliliklere öncelik verilmelidir. Dijital müfredat, öğrencileri aktif öğrenme, işbirliği ve eleştirel düşünme gibi becerilerle donatmayı amaçlayan geleneksel müfredatların dijital formatlara yeniden yapılandırılmasından ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, yapay zeka ve büyük veri gibi teknolojilerin entegrasyonu daha kişiselleştirilmiş ve etkili öğrenme süreçlerine olanak sağlamaktadır (Tonbuloğlu ve Tonbuloğlu, 2021).

Literatür taramasından elde edilen bulgulara dayanarak, dijital müfredatın temel bileşenleri aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

- **Dijital İçerik ve Kaynaklar:** Etkileşimli öğrenme materyalleri, videolar, simülasyonlar ve e-kitaplar (Tonbuloğlu & Tonbuloğlu, 2021).
- **E-Öğrenme Platformları:** Öğrenciler ve öğretmenlerin erişebildiği öğrenme yönetim sistemleri (LMS) ve diğer dijital platformlar.
- **Teknolojik Araçlar ve Uygulamalar:** Akıllı tahtalar, tabletler, mobil cihazlar ve eğitim yazılımları.
- **Değerlendirme ve Geri Bildirim Sistemleri:** Dijital sınavlar, gerçek zamanlı geri bildirim araçları ve öğrenme analitiği.
- **Dijital Pedagojiler:** Teknolojiyi etkili bir şekilde kullanan öğretim yöntemleri ve stratejileri.
- **Dijital Okuryazarlık ve Güvenlik:** Öğrencileri dijital ortamlarda etik ve güvenli davranışlar geliştirmeye teşvik etmek.

Tonbuloğlu ve Tonbuloğlu (2021), dijital müfredatın bu bileşenlerinin entegrasyonu yoluyla eğitim etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, literatür taramasından elde edilen bilgilere göre, geleceğin müfredatı dijital becerilere vurgu yapan teknolojik gelişmelerle şekillenen bir eğitim yaklaşımını benimsemiştir. Dijital müfredatın bileşenleri eğitimde erişilebilirliği, etkinliği ve kişiselleştirmeyi kolaylaştırır. Bu bağlamda, eğitim politikalarının ve uygulamalarının teknolojiyi etkin biçimde kullanan, esnek ve yenilikçi müfredatları içerecek şekilde güncellenmesi büyük önem taşımaktadır.

Eğitimsel Amaçlar ve Dijital İçerik

Eğitimsel amaçlar, eğitim sürecinin temel amacını ve istenen öğrenme çıktılarını tanımlamayı hedefler. Bu amaçlar, eğitim programlarının tasarımı ve değerlendirmesi için bir temel oluşturur (Anderson & Krathwohl 2001).

Dijital içerik, teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan, eğitimde kullanılan çeşitli materyalleri ifade eder ve öğrenme süreçlerini zenginleştirmeyi amaçlar. Dijital içeriklerin eğitimde etkili kullanımı, öğrenme motivasyonunu artırma, erişilebilirliği sağlama ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunma gibi avantajlar sunar (Huang & Hew, 2018).

Bu bağlamda, eğitimsel amaçları belirlemede kullanılan modeller, dijital içeriklerin tasarımı ve uygulanmasında da önemli rehberlik sağlar. Literatürde Bloom Taksonomisi gibi modeller, eğitimsel amaçların belirlenmesinde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu modeller, öğrenme hedeflerini bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara ayırarak hedeflerin belirli ve ölçülebilir olmasını sağlar (Bloom vd., 1956).

Ayrıca, dijital içeriğin tasarımı ve kullanımı pedagojik ilkelerle uyumlu olmalı ve öğrenme hedeflerine uygun olmalıdır (Clark & Mayer, 2016).

Uygun tasarım ve pedagojik uyum, içeriğin etkinliğini artırır ve öğrenme sonuçlarını olumlu yönde etkiler (Mayer, 2014).

Özetle, öğrenme analitiği ve kullanıcı geri bildirimi, içerik geliştirmede ve hedeflerle uyumu sağlamada önemli araçlar olarak kullanılır (Siemens & Long, 2011).

Dijital platformlar aracılığıyla eğitim materyallerinin yayılması, bilgiye erişimi önemli ölçüde artırır ve böylece eğitimde eşitliği teşvik eder. Bu değişim, eğitim kaynaklarını daha geniş bir kitleye daha kolay erişilebilir hale getirmekle kalmaz, aynı zamanda genel olarak daha etkili öğrenme süreçlerine de katkıda bulunur. Teknolojiden yararlanarak, farklı geçmişlere sahip bireylerin kaliteli eğitim içeriğiyle etkileşim kurma fırsatına sahip olmasını sağlayarak daha bilgili ve eşitlikçi bir topluma yol açılabilir.

Değerlendirme ve Geri Bildirim Mekanizmaları

Dijital eğitimde geri bildirim ve değerlendirme mekanizmalarının etkin kullanımı öğrenme sürecinin kalitesini artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Dijital müfredat tasarımında anında geri bildirim sağlayan araçlar, öğrenci performansının hızlı değerlendirilmesini sağlar ve öğrenme deneyiminin kişiselleştirilmesine olanak tanır. Bu bağlamda, sohbet robotlarından yararlanmak öğrencilere gerçek zamanlı geri bildirim sunabilir, böylece motivasyonlarını ve başarı oranlarını artırabilir (Damar et al., 2017).

Dijital ortamlarda değerlendirme ve geri bildirim mekanizmaları genellikle otomatik değerlendirme sistemleri, anketler, sınavlar ve sohbet robotlarından oluşur. Sohbet robotlarının sağladığı anında geri bildirim, öğrencilerin hatalarını hızla belirlemelerine yardımcı olur, öğrenme sürecini hızlandırır ve motivasyonu artırır (Cevher & Yıldırım, 2024). Ayrıca, bu tür teknolojik araçlar öğretmenlerin öğrenci performansını sürekli olarak izlerken zamanlarını daha verimli kullanmalarını sağlar. Dijital müfredat tasarımında sürekli ve anında geri bildirim sağlayan sistemlerin entegrasyonu öğrenci katılımını artırır ve öğrenme sonuçlarını iyileştirir. Bu nedenle müfredat esnek ve öğrenci merkezli olmalı ve teknolojik araçların etkin kullanımıyla desteklenmelidir (İşman, 2018).

Değerlendirme ve geri bildirim süreçlerinin dijital platformlara entegre edilmesi ise öğrenci gelişiminin sürekli izlenmesini ve geliştirilmesini sağlar. Dijital eğitimde değerlendirme ve geri bildirim mekanizmalarının etkili kullanımı, öğrenmenin kişiselleştirilmesine ve hızlandırılmasına katkıda bulunur. Özellikle, sohbet robotlarından elde edilen anında geri bildirim, öğrenciler için öğrenme deneyimini zenginleştirir ve müfredatın güncel ve etkileşimli hale getirilmesine yardımcı olur.

Tam Gün Eğitim Modeli ve Dijital Öğrenme

Tam Gün Eğitim Modeli ve Dijital Öğrenme, eğitim teknolojileri ve sürdürülebilir eğitim yaklaşımları çerçevesinde önemli araştırma alanlarıdır. Literatürdeki yerleri ve gelişimleri genel olarak değerlendirildiğinde, Tam Gün Eğitim Modelinin temel amacının, öğrencilerin gün boyunca eğitimlerine devam etmelerini destekleyen esnek ve erişilebilir bir eğitim ortamı sağlamak olduğu ortaya çıkmaktadır.

Dijital öğrenme ise eğitimde teknolojinin kullanımından ortaya çıkan, çevrimiçi platformlar, dijital araçlar ve e-öğrenme ortamları aracılığıyla gerçekleştirilen bir öğrenme biçimidir (Aras & Kocasaraç, 2022).

Tam Gün Eğitim Modelinin dijital öğrenmeyle bütünleştirilmesi, özellikle pandemi döneminde ivme kazanmıştır. Dijital teknolojilerin kullanımı, öğrencilerin okul saatleri dışında erişilebilirliğini artırmış ve öğrenmede sürekliliği sağlamıştır (Elvan & Mutlubaş, 2020).

Dijital öğrenmenin esnekliği ve özelleştirilebilirliği, Tam Gün Eğitim Modelinin etkinliğini artırmış ve eğitimde fırsat eşitliğini desteklemiştir (Smith & Lee, 2022).

Dijital öğrenmenin avantajları arasında erişim kolaylığı, özelleştirilebilirlik ve teknolojik gelişmelerle uyum yer alırken, dijital uçurum, altyapı eksiklikleri ve öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri gibi dezavantajları da vardır (Atan & Kocasaraç, 2022). Bu bağlamda, Tam Gün Eğitim Modeli içinde dijital öğrenmenin etkili kullanımı için altyapı yatırımlarının artırılması ve öğretmen eğitiminin öneminin vurgulanması önemlidir.

Literatür taraması, dijital öğrenmenin Tam Gün Eğitim Modeli'ne entegre edilmesinin eğitimde sürdürülebilirliği ve erişilebilirliği artırabileceğini göstermektedir. Bu entegrasyonun başarılı olması için temel unsurlar arasında teknolojik altyapı, öğretmen eğitimi ve öğrenci erişimi yer almaktadır (Doğan & Erbyık, 2021) .

Uygulama Örnekleri

Dijital müfredatların başarılı uygulamaları, küresel ölçekte eğitim sistemlerinin dönüşümünde kritik rol oynamaktadır. Örneğin, Finlandiya eğitim sisteminde uygulanan “Olay Tabanlı Öğrenme (Phenomenon-Based Learning)” modeli,

öğrencilerin disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmeyi ve dijital teknolojiler aracılığıyla öğrenci merkezli öğrenmeyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Sahlberg, 2015). Bu model kapsamında öğrenciler, gerçek dünya problemlerine çözüm üretirken dijital medya, etkileşimli simülasyonlar ve çevrim içi işbirlikçi platformlardan yararlanmaktadır.

Benzer şekilde, Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanan dijital içerik tabanlı öğrenme platformları da dikkat çekicidir. Özellikle Khan Academy gibi platformlar, öğrenciye özel öğrenme rotaları ve anlık geri bildirim mekanizmalarıyla öğrencilerin öğrenme sürecini bireyselleştirmektedir. Yapılan araştırmalarda, bu tür dijital araçların özellikle düşük gelirli bölgelerdeki öğrenciler arasında akademik başarıyı anlamlı şekilde artırdığı ortaya konmuştur (Khan Academy, 2020; Pane et al., 2017).

Güney Kore ve Estonya gibi dijital altyapıya öncelik veren ülkelerde ise dijital müfredat uygulamaları, ulusal stratejilerle bütünleşmiş durumdadır. Bu ülkelerde eğitim liderleri, öğretmenleri sürekli mesleki gelişim programlarıyla desteklemekte ve teknoloji entegrasyonunun sadece teknik değil, pedagojik boyutunu da vurgulamaktadır (OECD, 2023). Bu örnekler, dijital müfredatın etkili kullanımının yalnızca araçsal değil, aynı zamanda pedagojik bir dönüşüm gerektirdiğini göstermektedir.

Çeşitli Okul ve Sistemlerde Dijital Müfredat Uygulamaları

Dijital müfredatların uygulanması dünya çapında farklı eğitim sistemleri arasında önemli çeşitlilik göstermektedir. Bu farklılıklar, yalnızca teknolojik altyapı ile değil, aynı zamanda pedagojik vizyon ve ulusal stratejilerle de doğrudan ilişkilidir.

Örneğin, Finlandiya'da uygulanan "Olay Tabanlı Öğrenme (Phenomenon-Based Learning)" modeli, disiplinler arası düşünmeyi ve dijital araçlarla etkileşimli, öğrenci merkezli öğrenmeyi teşvik eden güçlü bir yaklaşımdır (Sahlberg, 2015). Bu model, öğrencilerin yalnızca bilgi tüketicisi değil, aynı zamanda bilgi üreticisi olmalarını da hedeflemektedir.

Benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde Khan Academy gibi dijital platformlar, kişiselleştirilmiş öğrenme yolları sunmakta ve öğrencilerin kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanımaktadır. Bu yaklaşım, özellikle fırsat eşitliği

açısından dezavantajlı bölgelerde öğrenci başarısını artırmakta etkili olmuştur (Pane et al., 2017; Khan Academy, 2020).

Asya kıtasında ise Güney Kore, 1:1 öğrenci tablet girişimi ile dijital müfredatı kapsamlı bir biçimde hayata geçirmiştir. Bu uygulama, öğrencilerin bireysel cihazlar aracılığıyla ders içeriklerine erişebilmesini sağlamakta ve öğretim sürecini teknolojiyle derinlemesine bütünleştirmektedir (Sadioğlu & Erdinçler, 2020). Benzer biçimde, Estonya gibi dijital okuryazarlığı erken yaşta kazandırmayı hedefleyen ülkeler de eğitim teknolojilerini ulusal politika düzeyinde stratejik bir unsur olarak benimsemiştir (OECD, 2020).

Türkiye’de ise Millî Eğitim Bakanlığı’nın yürüttüğü Yaşam Boyu Öğrenme projeleri kapsamında dijital içerik üretimi, uzaktan eğitim altyapısı ve öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliliklerinin geliştirilmesi öncelikli hedefler arasında yer almaktadır (Tutar, Abukalloub & Bal, 2025). Bu uygulamalar, öğretmen eğitimi, içerik çeşitliliği ve erişilebilirlik gibi boyutlarıyla dijital dönüşümün yerel bağlamda nasıl şekillendiğine dair önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Tüm bu örnekler, dijital müfredatın başarısının yalnızca teknolojik yatırımlarla değil; öğretmen eğitimi, içerik tasarımı, pedagojik yaklaşımlar ve eşit erişim imkanlarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Yenilikçi Öğretim Yöntemleri ve Araçları

Dijital müfredat uygulamaları, çağdaş eğitimde yalnızca içerik sunumunu değil, aynı zamanda öğrenme yöntemlerini ve etkileşim biçimlerini de dönüştürmektedir. Bu bağlamda yenilikçi öğretim yöntemleri ve dijital araçlar, öğrencilerin derse katılımını, motivasyonunu ve derin öğrenme süreçlerini desteklemek açısından kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle “Tersine Sınıf (Flipped Classroom)” modeli, öğrencilerin öğrenme sürecini bireyselleştirmelerine olanak tanımakta; ders materyallerine önceden çevrimiçi olarak erişip, sınıf içinde uygulama odaklı etkinliklere katılmalarını sağlamaktadır (Bishop & Verleger, 2013).

Bunun yanı sıra, oyun tabanlı öğrenme, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi teknolojiler, öğrencilerde etkileşimi artırmakta ve karmaşık kavramların somutlaştırılmasına olanak tanımaktadır. Johnson ve diğerlerine (2016) göre bu tür

araçlar, öğrencilerin öğrenme sürecine olan ilgisini artırmakta ve öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmektedir.

21. Yüzyıla Girerken Eğitim Stratejileri Planı'nda da (1999-2002) vurgulandığı üzere, eğitim sistemlerinde teknoloji destekli yeniliklerin yaygınlaştırılması için öğretmenlerin bu araçlara ilişkin pedagojik yeterliliklerinin artırılması gereklidir. Planda, yenilikçi yöntemlerin yerleştirilmiş stratejik planlarla desteklenmesi gerektiği belirtilmiş; bu da liderlik, vizyon ve sürdürülebilirlik unsurlarını ön plana çıkarmaktadır. (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı & Altınay, 1999).

Farklı ülkelerde yürütülen dijital müfredat uygulamaları, bu yenilikçi yaklaşımların eğitim çıktıları üzerinde pozitif etkiler yarattığını göstermektedir. Örneğin Estonya, eğitimde oyunlaştırılmış içerikleri ulusal müfredata entegre ederken; Güney Kore, VR laboratuvarları üzerinden fen öğretimini yeniden yapılandırmıştır. Türkiye'de ise uzaktan eğitim altyapısı ve dijital içerik havuzları, öğretmenlerin tersine sınıf ve oyun temelli öğrenme gibi uygulamaları sınıf ortamlarına uyarlamalarına olanak tanımaktadır (Tutar, Abukalloub & Bal, 2025).

Bu örnekler, dijital öğretim araçlarının sadece teknolojik değil, aynı zamanda pedagojik, kültürel ve stratejik bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Zorluklar ve Engeller

- **Dijitalleşmenin Zorlukları:** Dijitalleşme küresel ölçekte sayısız fırsat sunarken, çeşitli sorunlar ve engellerle de karşılaşmaktadır. Bu zorlukların en önemlileri teknolojik altyapıdaki eksiklikler, kullanıcıların dijital okuryazarlık düzeyleri ve güvenlikle ilgili endişelerdir (Polat, 2024). Dijital teknolojilerin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak için altyapı ve erişim yeteneklerinin geliştirilmesi esastır; aksi takdirde dijital uçurum daha da büyüyebilir.
- **Altyapı Eksiklikleri:** Dijitalleşmenin önündeki temel engellerden biri yeterli altyapının olmamasıdır. Bu sorun özellikle internet erişimi ve hızıyla ilgili

sorunların yaygın olduğu kırsal ve az gelişmiş bölgelerde yaygındır. Bu tür durumlar eğitimden kamu hizmetlerine kadar çeşitli sektörlerde dijital eşitsizliği daha da kötüleştirir (Altan, vd., 2023).

Ayrıca teknolojik altyapıların güncellenmemesi ve bunlarla ilişkili yüksek maliyetler dijital dönüşüm süreçlerini engellemektedir.

- **Eğitimde Dijital Eşitsizlik:** Eğitimdeki dijital eşitsizlik, çocuklar ve ergenler arasında önemli eşitsizlikler yaratır. Tabletlere, bilgisayarlara veya internete erişimdeki farklılıklar, eğitimde eşit fırsat ilkesini zayıflatır. Bu eşitsizlik, uzaktan öğrenmenin eğitim eşitliğini sağlamadaki zorlukları vurgulaması ve ele alınması gereken yeni sorunlara yol açmasıyla pandemi sırasında özellikle belirginleşmiştir (Olgun, 2024) .

Sonuç olarak, dijital okuryazarlık seviyelerini artırma ve altyapıya yatırım yapma konusunda acil bir ihtiyaç vardır.

Gelecek Vizyonu

- **Dijital Müfredatın Eğitim Sistemindeki Rolü:** Dijital müfredatın eğitim sistemi içindeki önemi giderek daha fazla kabul görmektedir. Özellikle pandemi döneminde dijital öğrenme ortamlarına geçiş ve müfredatların dijitalleştirilmesi eğitimde erişilebilirliği ve esnekliği artırmıştır. Bu süreçte dijital müfredatların, geleneksel müfredatlara kıyasla daha fazla öğrenci katılımı sağladığını ve öğrenme süreçlerini daha etkileşimli hale getirdiği vurgulanmaktadır.

Ayrıca, dijital müfredatların çağdaş ve uyarlanabilir yapısının hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için özelleştirmeye izin verdiğini vurgulamaktadırlar. Dijital müfredat, teknolojinin entegrasyonunu kolaylaştırarak ve öğrencileri 21. yüzyıl için gerekli becerilerle donatarak çağdaş eğitim sistemlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bozkurt ve meslektaşları (2021) tarafından vurgulandığı gibi, dijital çağda bilgiye erişimin ve bilgi üretiminin hızla artması, eğitim sistemlerinin dijital dönüşümünü gerekli kılmaktadır. Geleneksel eğitim materyallerini dijital

formatlara uyarlayarak, dijital müfredat öğrenme süreçlerini daha erişilebilir ve etkileşimli hale getirmektedir.

Ayrıca, dijital platformlar aracılığıyla sunulan içerik, çeşitli öğrenme stillerine göre uyarlanmış çeşitli fırsatlar sunarak öğrenci motivasyonunu artırmaktadır. Dijital müfredatın eğitimdeki rolü, salt içerik sunumunun ötesine uzanır; aynı zamanda öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin geliştirilmesine de yardımcı olur. Eğitimciler derslerini daha verimli hale getirmek ve öğrenci merkezli öğrenme ortamları oluşturmak için teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilirler.

Bozkurt ve meslektaşları tarafından yürütülen araştırma, dijital toplumun ve dönüşümün eğitim üzerindeki etkilerini hesaba katarak, dijital müfredatın yeni nesil eğitimin temel yapı taşı olduğunu vurgulamaktadır. Özetle dijital müfredat, eğitim sistemlerinin sürdürülebilirliği ve çağdaş taleplerle uyumlu hale getirilmesi açısından vazgeçilmez bir unsurdur.

- **Eğitimin Geleceği ve Dijital Dönüşüm:** Literatürdeki çeşitli çalışmalar, dijital dönüşümün eğitimin geleceğini şekillendirmede önemli bir rol oynayacağını öne sürmektedir. Dijital dönüşüm, erişilebilir, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri ve esnek eğitim ortamlarının oluşturulmasını kolaylaştırır. Öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarına göre uyarlanmış teknolojik araçlardan yararlanılarak eğitim eşitliği artırılabilir ve böylece öğrenme deneyimi zenginleştirilebilir.

Dijital teknolojilerin eğitim ortamlarına dahil edilmesinin öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık yeteneklerini geliştirme olasılığının yüksek olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca, yapay zeka, sanal gerçeklik ve büyük veri gibi teknolojilerin entegrasyonu, daha etkili ve verimli eğitim süreçlerinin geliştirilmesini sağlar (Karoğlu vd., 2020).

Geleceğin eğitimi, dijital teknolojilere yalnızca araçlar olarak değil, öğretim süreçlerini dönüştüren unsurlar olarak bakmayı gerektirir. Bu bağlamda, öğretmenlerin dijital okuryazarlığını artırmak ve teknolojik altyapıyı

güçlendirmek, sürdürülebilir dijital eğitim politikalarının temelini oluşturmaktadır. Eğitimdeki dijital dönüşüm, bireylerin yaşam boyu öğrenme kapasitelerini geliştirmelerine ve toplumun genel refah seviyesinin yükselmesine de katkı sağlayacaktır (Karoğlu vd., 2020).

- **Eğitim Politikalarının Önemi:** Eğitim politikaları, dijital dönüşümün başarısı ve sürdürülebilirliği için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle eğitim politikaları toplumların gelişmesinde temel bir belirleyicidir.

Dijital dönüşüm çağında, eğitim politikalarının etkili bir şekilde şekillendirilmesi, teknolojik gelişmelerin eğitim sistemine entegre edilmesini kolaylaştırır ve bu süreçte ortaya çıkan fırsatların etkin bir şekilde kullanılmasını sağlar. Bu bağlamda, eğitim politikaları dijital çağda eşitlik, erişilebilirlik, kalite ve sürdürülebilirlik gibi temel hedeflere ulaşmada kritik bir rol oynar (Aypay & Özdemir, 2021).

Dijital dönüşümün başarısı, eğitim politikalarının stratejik olarak planlanmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Etkili politikalar, teknolojik altyapının güçlendirilmesi, öğretmen ve öğrencilerin eğitiminin desteklenmesi ve dijital okuryazarlığın artırılması gibi unsurları kapsar.

Kısaca, eğitim sistemleri yeniliklere uyum sağlayabilir ve sürdürülebilir bir gelişme gösterebilir (Aypay & Özdemir, 2021).

Sürdürülebilir eğitim politikaları, teknolojik gelişmelerin yalnızca kısa vadeli değil uzun vadeli etkilerini de dikkate alır. Bu politikalar, eğitimde eşit fırsatları garanti ederek, tüm bireylerin dijital beceriler edinmesini sağlar ve böylece toplumların genel gelişimine de katkıda bulunur (Aypay & Özdemir, 2021).

İlgili Araştırmalar

Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların Perspektifinden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler başlığı altında literatürde mevcut bir çalışmanın bulunmadığını, ancak bu konuya yakın araştırmaların var olduğu görülmektedir.

Özan ve Öztürk (2018), çalışmalarında eğitim yöneticilerinin tam gün eğitime geçişe ilişkin bakış açılarını değerlendirmiş ve ikili eğitim ve tam gün eğitim sistemlerinin avantajlarını ve dezavantajlarını karşılaştırarak tam gün eğitim sistemine geçişten kaynaklanabilecek zorlukları belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, eğitim yöneticilerinin görüşlerini analiz eden bir vaka çalışması modeli kullanılarak yürütülmüştür. Bulgular, tam gün eğitimin daha faydalı olabileceğini ancak sınıf sayısının azaltılması gibi sorunların ortaya çıkabileceğini göstermektedir.

Doğan ve Erbyık'ın 2021 yılında yaptıkları araştırma, tam gün eğitimin uygulanmasını öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bakış açılarından değerlendirmektedir. Araştırma, öğretmenlerin tam gün eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkındaki görüşlerini analiz eden bir fenomenolojik yaklaşım kullanılarak yürütülmüştür. Bulgular, öğrenci merkezli ve yapılandırmacı öğretim yöntemlerinin tam gün eğitim bağlamında daha etkili olduğunu göstermektedir.

Parlak (2017) araştırmasında, dijital teknolojilerin eğitim sektörü üzerindeki etkisini ve sundukları fırsatları incelemektedir. Dijital çağda eğitimin dönüşümünü vurgulayarak, teknolojinin eğitim süreçlerine entegrasyonunu çeşitli uygulama örnekleriyle birlikte ele almaktadır. Makale ayrıca, öğrenci katılımını artırma, öğretim yöntemlerini çeşitlendirme ve erişimi kolaylaştırma gibi dijital araçların faydalarını da araştırmaktadır.

Araştırma teknolojik gelişmelerin getirdiği zorlukları ele almakta ve kritik hususları vurgulayarak, eğitimde dijital dönüşümün başarılı bir şekilde uygulanması için öneriler sunmaktadır. Özetle makale, bu teknolojilerin etkili kullanımı yoluyla eğitim kalitesini artırmak için dijital çağdaki yeni fırsatlardan yararlanmanın önemini vurgulamaktadır (Parlak, 2017).

Ebru Ardic ve Adnan Altun, 2017 tarihli 'Dijital Çağın Öğreneni' başlıklı çalışmalarında dijital teknolojilerin eğitim üzerindeki etkisini ve öğrenme süreçlerine entegrasyonunu incelemişlerdir. Araştırma, dijital çağın getirdiği değişikliklerin eğitimde yeni yaklaşımları gerektirdiğini ve teknolojinin öğrenme ortamlarını dönüştürdüğünü vurgulamaktadır. Ayrıca dijital öğrenenlerin özellikleri, dijital okuryazarlık ve eğitimde teknolojinin uygulanmasını da ele almaktadır. Araştırma bulguları, dijital çağda öğrenme süreçlerinin daha etkileşimli, erişilebilir ve öğrenci merkezli hale gelmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Sarıtaş ve Barutçu, 2020 yılında yapmış oldukları çalışmada, özellikle pandemi bağlamında, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin dijital dönüşüme ve çevrimiçi öğrenmeye geçişe hazır olma durumlarını araştırdılar. Araştırmada, öğrencilerin dijital öğrenme ortamlarındaki davranışları, gerekli teknolojiye erişimleri ve çevrimiçi eğitime yönelik tutumları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bulgular, öğrencilerin genel olarak dijital öğrenmeye ilişkin olumlu bir algıya sahip olduğunu ve bu eğitim geçişini desteklemede teknolojik kaynaklarının kritik rolünü vurguladığını gösterdi. Bununla birlikte, çalışma ayrıca bir dizi öğrencinin çevrimiçi öğrenmeye katılırken motivasyon ve öz disiplinle ilgili zorluklarla karşılaştığını ortaya koymakta ve etkili dijital eğitim stratejilerinin geliştirilmesine yönelik acil ihtiyacın altını da çizmektedir.

Erden ve Uslupehlivan'ın, 2020 yılında yapmış oldukları çalışmada, öğretmen adaylarının eğitimde teknolojinin mevcut durumu ve gelecekteki kullanımına ilişkin bakış açılarını incelemektedir. Araştırma, öğretmen adaylarının teknoloji entegrasyonuna yönelik tutumlarını ve bu teknolojilerin eğitimdeki rolüne ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının eğitimde teknolojinin etkili kullanımına yönelik olumlu yaklaşımlar sergilediğini göstermektedir; ancak teknolojik altyapı ve öğretmen eğitimi gibi iyileştirilmesi gereken alanlar da bu çalışmada belirlenmiştir.

Eşki ve Tarhan tarafından yürütülen araştırma, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) tabanlı analizler kullanılarak Türkiye'de eğitimde dijital dönüşüm sürecini incelemektedir. Bu çalışma, dijital teknolojilerin eğitim sektöründe uygulanmasını, mevcut durumu, karşılaşılan zorlukları ve bu teknolojilerin potansiyel faydalarını göz önünde bulundurarak ele almaktadır. Dijital dönüşümün eğitim üzerindeki etkisini anlamak için özellikle altyapı, erişilebilirlik, eğitim politikaları ve öğretmen eğitimine odaklanmaktadır. CBS tabanlı analizler aracılığıyla bölgesel farklılıklar ve eşitsizlikler vurgulanmakta ve bu iç görüleri dayalı dijital dönüşüm stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, çalışma dijital dönüşümün sürdürülebilirliğini ve yeni nesil teknolojilerin eğitime entegrasyonunu da tartışmaktadır.

Demirkol, Özdemir ve Polat tarafından 2023'te yapılan araştırma, okul liderlerinin dijital yeterliliklerini değerlendirmek için öğretmenlerin görüşlerini incelemektedir.

Çalışma, öğretmenlerin okul yöneticilerinin dijital becerilerine ilişkin algılarını ve bu becerilerin okul yönetiminde oynadığı rolü analiz etmekte. Bulgular, okul yöneticilerinin dijital yeterliliklerinin eğitim ortamlarını geliştirmek için çok önemli olduğunu ve öğretmenlerin bu alanda daha fazla destek ve eğitim talep ettiğini göstermektedir. Makale, dijital çağda etkili okul yönetimi için yöneticilerin dijital yeterliliklerini geliştirmenin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Serap Turkyılmaz, 2024 tarihli çalışmasında dijital dönüşümün tarihi, tanımı ve işletmeler üzerindeki etkisine dair kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Makale, teknolojik gelişmelerin işletmeler içindeki süreçleri, organizasyonları ve stratejileri nasıl değiştirdiğini ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Ayrıca, dijital dönüşümün rekabet avantajını artırmadaki rolünü ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları vurgulamaktadır. Bu çalışma, dijital dönüşümün temel kavramlarını ve işletmeler üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir referans görevi görmektedir.

Dijital dönüşümün eğitim alanındaki etkileri de bu süreçte giderek daha belirgin hale gelmektedir. Bu bağlamda, Turkyılmaz'ın çalışması, işletmelerden eğitime uzanan dijital dönüşümün kapsamlı etkisini anlamak için temel bir çerçeve sağlamakta. Eğitimdeki dijital dönüşüm, öğrencilerin ve paydaşların ihtiyaçlarına göre uyarlanmış yeni müfredatların geliştirilmesini gerektirmektedir. Dijital teknolojilerin kullanımıyla birlikte, eğitim liderleri ve paydaşlar öğrenci merkezli, esnek ve teknoloji tabanlı müfredatlar tasarlamada yeni yaklaşımlar benimsemekte. Bu bağlamda, Turkyılmaz'ın çalışmasında vurgulanan dijital dönüşümün stratejik ve yapısal etkileri, eğitim sektöründe yeni liderlik yaklaşımlarını ve paydaş katılımını da zorunlu kılmaktadır.

Deniz ve Yıldırım tarafından 2024 yılında yapılan çalışmada, öğretmenlerin dijital öğrenciler ve eğitim teknolojilerine ilişkin bakış açılarını ve bu teknolojilerin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Araştırma, öğretmenlerin Alfa Kuşağı öğrencileriyle etkileşimlerini, eğitimde teknolojinin rolünü ve gelecekteki eğitim müfredatlarına ilişkin öngörülerini değerlendirmektedir. Bulgular, öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda bazı olumsuz endişelere sahip olsalar da, dijital teknolojilerin öğrenmeyi desteklediği ve müfredatın dijital dönüşüme uyum sağlayacak şekilde uyarlanması gerektiği konusunda genel bir fikir birliği olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırmanın çalışma grubuna, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ve ortaya çıkan bulguların nasıl raporlaştırıldığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, KKTC’de tam gün eğitim yapan devlet liselerindeki eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine dair deneyimlerini, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğini ve görüşlerini anlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Nitel araştırma, bireylerin yaşamlarındaki çeşitli olaylara nasıl anlam yüklediklerini gözlemlemeye ve yorumlamaya odaklanır. Bayram (2021) tarafından yapılan bir çalışma, nitel araştırmanın bilimsel anlayışı şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ve post-pozitivist paradigmayla ilişkili dünya görüşünü önemli ölçüde etkilediğini vurgulamaktadır.

Bengtsson (2016), nitel araştırmanın araştırmacıların olayları kapsamlı bir şekilde değerlendirmesine yardımcı olan içerik analizi gibi teknikler aracılığıyla zengin, ayrıntılı verilerin toplanmasını sağladığını savunmaktadır.

Bir vaka çalışması, belirli bir olayın veya olgunun gerçek bağlamı içinde kapsamlı bir şekilde analiz edilmesini sağlayan ayrıntılı bir araştırma çerçevesi olarak hizmet eder.

Ceylan Çapar ve Ceylan'ın (2022) araştırması, vaka çalışmalarına bütünsel bir bakış açısıyla yaklaşıldığını ve incelenen konu üzerindeki çeşitli koşulların etkisinin kabul edildiğini vurgulamaktadır.

Vaka çalışması yaklaşımı, araştırmacıların belirli bir olguyu doğal bağlamı içinde incelemelerine olanak tanır. Subaşı ve Okumuş'a (2017) göre bu yöntem, sınırlı bir bağlam içinde derinlemesine betimleme ve analiz sağlamayı amaçlar. Bu yaklaşımda

araştırmacı, olayları ve olguları kendi bağlamları içinde ele alarak ayrıntılı bir şekilde açıklamaya çalışır.

Vaka çalışması tasarımının en önemli özelliklerinden biri, araştırmacının birden fazla veri toplama aracı kullanarak derinlemesine analiz yapabilme yeteneğidir.

Aytaçlı (2012), vaka çalışması yönteminin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi tekniklerle desteklendiğinde daha kapsamlı sonuçlara ulaşmayı kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Yapılan bu araştırmada görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Sorular yarı yapılandırılmış şekilde araştırmacı tarafından hazırlanmış ve bir görüşme formu oluşturulmuştur. Eğitim lideri ve paydaşlardan öğretmenler ve ilgili velilerden dijital öğrenci, eğitim uygulamaları, liderlik yaklaşımları, öğretim yöntemleri, gelecekteki müfredat geliştirme süreçleri ve okuldaki dijital eğitim ortamıyla ilgili görüşler toplamak, özellikle eğitimdeki dijital zorluklar, başarılar ve iyileştirme alanları üzerinde derinlemesine bilgi elde edilmeye çalışmak için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 5 farklı bölgedeki 5 devlet lisesinde görev yapan 5 okul müdürüne, 10 lise öğretmene ve 5 ilgili veliden konuya ilişkin görüş alınmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 5 farklı bölgedeki 5 devlet lisesinde görev yapan 5 okul müdürü, 10 lise öğretmeni ve 5 ilgili veli oluşturmaktadır. Araştırmaya katkı sağlayan eğitim liderleri ve paydaşları, tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak katkıda bulunmuştur.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Yapılan bu araştırmada 2024-2025 eğitim öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 5 farklı bölgedeki 5 devlet lisesinde görev yapan 5 okul müdürü, 10 lise öğretmeni ve 5 ilgili velinin, konuya ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla 11 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölüme ayrılmıştır: Birinci bölüm kişisel bilgilerle ilgiliyken, ikinci bölüm konuyla ilgili soruları ele almaktadır. Geliştirilen form, uzman görüşü de alınarak titizlikle hazırlanmıştır.

Vaka çalışmasının çalışma grubunu, araştırmanın içeriği hakkında detaylı bilgi sahibi olan, içeriğe ilişkin deneyimlere sahip, kendini açık bir şekilde ifade edebilen katılımcılar oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu araştırmada tam gün eğitim yapan devlet liselerindeki eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine dair deneyimlerini, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğine yönelik bilgi sahibi olan ve bu içerik hakkında kendini açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilen, liselerde görev yapan eğitim liderleri, öğretmenler ve ilgili veliler seçilmiş ve seçilen bu eğitim paydaşları araştırmaya katkı sağlamıştır.

Tam gün eğitim yapan devlet liselerindeki eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine dair deneyimlerini, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğine yönelik görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi seçilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşme tekniği, insanların duyguları, deneyimleri, şikayetleri, tutumları ve düşünceleri hakkında bilgi toplamak için konuşmalar yapmayı içeren nitel bir araştırma yöntemidir.

Bazı kaynaklarda “mülakat” olarak da anılan görüşme, birden fazla kişi arasında gerçekleşen ve belirli bir amaç doğrultusunda yönlendirilen yapısal veya yarı yapısal diyaloglar şeklinde tanımlanabilir. Bu yöntemin temel hedefi, katılımcıların iç dünyasına ulaşarak konuya dair bakış açılarını anlamaktır. Ancak görüşme tekniği, yalnızca bireyleri dinlemek ve söylediklerini kayıt altına almakla sınırlı kalmaz. Aynı zamanda, titizlikle planlanması gereken bir hazırlık sürecini de içerir. Araştırmacının görüşme sürecini etkili bir şekilde yönetebilmesi için doğru sorular hazırlaması, uygun ortamı sağlaması ve katılımcılarla güven ilişkisi kurması oldukça önemlidir.

Araştırmacı, konuya ilişkin doğru ve etkili soruları hazırlamak, uygun katılımcıları belirlemek, yeterli bilgiyi toplamak için uygun zaman diliminde görüşmeleri gerçekleştirmek, katılımcılara tanıdık bir dilde iletişim kurmak, onlardan elde edilen bilgileri doğru bir şekilde kaydetmek ve toplanan verileri uygun şekilde analiz etmekle yükümlüdür.

Görüşme tekniği, farklı kaynaklara göre değişmekle birlikte, genellikle beş temel aşamadan oluşur. Dömbekci ve Erişen'e (2022) göre, bu aşamalar şunlardır:

- **Soruların Hazırlanması:** Araştırmanın amacına uygun olarak görüşme soruları belirlenir. Bu süreçte, katılımcıların içgörülerini en iyi şekilde ortaya çıkaracak açık uçlu sorular oluşturulmalıdır.
- **Gerekli Düzenlemelerin Yapılması:** Görüşmenin gerçekleştirileceği ortam hazırlanır ve teknik detaylar gözden geçirilir. Katılımcıların rahat hissetmesi için uygun koşullar sağlanmalıdır.
- **Görüşmenin Yönetimi:** Araştırmacı, görüşmeyi yönlendirerek katılımcının düşüncelerini özgürce ifade etmesini sağlar. Etkili bir görüşme süreci için aktif dinleme ve yönlendirici sorular önemlidir.
- **Kapanış:** Görüşme tamamlanırken katılımcıya teşekkür edilir ve sürecin nasıl sonlandırılacağı açıklanır. Bu aşama, katılımcının görüşme hakkında olumlu bir deneyim yaşamasını sağlamak açısından önemlidir.
- **Değerlendirme:** Elde edilen veriler analiz edilir ve araştırmanın amaçları doğrultusunda yorumlanır. Bu aşama, görüşme sürecinin bilimsel geçerliliğini artırmak için kritik bir rol oynar.

Bu 5 aşama, görüşme tekniğinin sistematik bir şekilde uygulanmasını sağlayarak araştırmacının güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmesine de yardımcı olur.

Tam gün eğitim yapan devlet liselerindeki eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine dair deneyimlerini, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğine yönelik görüşlerini tespit etmek adına uzman görüşü de alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Konu ve ilgili makaleler, tezler veya bilimsel çalışmalar ışığında, çalışmanın amaçları doğrultusunda on bir adet yarı yapılandırılmış görüşme sorusu geliştirilmiştir. Bu soruların oluşturulmasında, eğitim yönetimi, denetimi, ekonomisi

ve planlaması alanlarındaki uzmanlara danışılarak sorular gözden geçirilmiş, bazı sorular kaldırılmış, yenileri eklenmiş ve tespit edilen eksiklikler giderilmiştir.

Görüşme teknikleri nitel araştırmalarda üç temel biçimde uygulanır: Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler. Yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, verileri sistematik olarak toplamak için önceden belirlenmiş soruları kullanır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcılara görüşlerini daha ayrıntılı olarak ifade etme esnekliği sağlarken belirli bir çerçeveyi korur. Yapılandırılmamış görüşmeler ise katılımcının daha derinlemesine bilgi elde etmek için doğal anlatımını destekleyen tamamen serbest akışlı bir formatı takip eder. Bu tür görüşmeler, araştırmacının veri toplama için seçtiği yöntemle bağlı olarak farklı avantajlar sunar.

Polat (2022) tarafından yapılan bir çalışma, nitel araştırmalarda yarı yapılandırılmış görüşmelerin uygulanmasını ve soru formatının etkili bir şekilde nasıl oluşturulacağını ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır.

Görüşmelere katılanlar tamamen gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Araştırmacı, görüşmeler öncesinde katılımcıları toplanan bilgilerin yalnızca araştırma amaçlı kullanılacağı ve kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı konusunda açıkça bilgilendirmiştir. Güvenilir bir ortamın oluşturulması, katılımcıların dürüst, samimi ve açık sözlü yanıtlar vermesini kolaylaştırmıştır. Her görüşme yaklaşık 20 ile 30 dakika sürmüştür ve katılımcılara yanıtlarında herhangi bir baskı yapılmamış veya yönlendirilmemiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar doğrudan görüşme formuna kaydedilmiş ve ses kaydı da alınmıştır ve daha sonra araştırma için verilerin doğruluğu ve kullanılabilirliğini sağlamak amacıyla katılımcıların verdikleri yanıtlar uzman kişilerce kontrol edilmiş ve araştırmada kullanılması için onay alınmıştır.

Bu yaklaşım, veri toplama sürecinin güvenilir ve etik bir şekilde yürütülmesini destekleyerek araştırma bulgularının nesnelliğini ve geçerliliğini artırmaktadır.

Eğitim liderleri, öğretmenler ve velilere sorulmak üzere hazırlanan görüşme formunda yer alan sorular aşağıda sunulmaktadır:

1. Dijital öğrenci kavramını nasıl tanımlıyorsunuz?
 2. Dijital öğrencilerin eğitimdeki yeri ve önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Bunların eğitim sürecine katkıları nelerdir?

3. Eğitim liderleri / paydaşları olarak, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edildiğini düşünüyorsunuz?
4. Gelecek müfredat çalışmalarında, geleceğin eğitime dair müfredat hazırlamada dijital araçların ve uygulamaların rolü hakkında düşünceleriniz nelerdir? Hangi araçların öne çıktığını düşünüyorsunuz?
5. Dijital ortamlardaki öğrenci etkileşimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu etkileşimlerin öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?
6. Eğitimde dijitalleşmenin fırsat eşitliği nasıl sağlanmaktadır? Bu konuda hangi sorunlar ile karşılaşıyorsunuz?
7. Eğitim liderleri/paydaşları olarak, dijital müfredatın tüm öğrencilere eşit erişilebilirliğini sağlamak için hangi stratejileri öneriyorsunuz?
8. Eğitim liderlerinin/paydaşlarının dijital müfredat geliştirme sürecindeki rolleri nelerdir? Bu süreçte hangi sorumlulukları üstleniyorsunuz?
9. Dijital dönüşüm sürecinde liderlerin/paydaşların sahip olması gereken yeterlilikler ve beceriler nelerdir? Bu yeterlilikleri nasıl geliştirmeyi öneriyorsunuz?
10. Eğitim liderleri ve paydaşları olarak, kullanılan dijital araçların ve platformların etkililiğinin sağlanmasına yönelik stratejileriniz nelerdir?
11. Eğitim liderleri/paydaşları olarak, gelecekteki müfredat çalışmalarından ne bekliyorsunuz? Hangi değişikliklerin yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?

Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizi araştırmacıların topladıkları verileri yorumlamalarına ve sistematik olarak anlamalarına yardımcı olur. Bu süreç aşağıdaki adımlardan oluşur:

- **Verilerin Organizasyonu ve Yapılandırılması:** Araştırmacı toplanan verileri kategorilere ayırarak düzenler. Bu aşamada verilerin kodlanması ve sınıflandırılması büyük önem taşır (Çelik, Baykal ve Memur, 2020).
- **Kodlama Süreci:** Veriler belirli temalara göre kategorilere ayrılır. Kodlama, araştırmacının verileri yorumlamasını ve belirli örüntüleri ortaya çıkarmasını sağlar (Baltacı, 2019).
- **Kategorilerin oluşturulması:** Kodlanan veriler belirli kategorilere ayrılarak analiz edilir. Bu kategoriler araştırmanın temel bulgularını oluşturur (Çelik, vd., 2020).

- **Bulguların Yorumlanması:** Araştırmacı, toplanan verileri yorumlayarak araştırma sorularına cevap bulmaya çalışır. Bu aşamada, verileri kendi bağlamı içinde değerlendirmek önemlidir (Sertel ve Günbayı, 2021).
- **Sonuçların Raporlanması:** Araştırmacı, bulgularını sistematik bir şekilde raporlar ve araştırmanın bilimsel bir çerçevede sunulmasını sağlar (Baltacı, 2019).

Nitel veri analizinin birincil amacı, çeşitli veri kümelerini değerlendirmek, karşılaştırmak ve ortak yorumlar üretmektir. Özetle nitel veri analizinin amacı, özünde, karmaşık ve aşırı bilgileri en aza indirip basitleştirirken birden fazla veri noktasının özünü anlamaktır. Bu süreç üç aşamadan hareketle şekillenir: ilk aşama, büyük miktardaki verilerin değerlendirilmesini ve özetlenmesini içerir; ikinci aşama, verileri tablolar, şekiller veya raporlar şeklinde sunar; ve son aşama, verilerin geçerliliğini değerlendirir (Çelik vd., 2020).

Nitel araştırmada, veri analizi bölümü en önemli unsur olarak kabul edilir. Daha ileri inceleme için zemin hazırlayan verileri tanımlamakla başlar. Daha sonra, veriler ayrı kategorilere sınıflandırılır ve bu da analize yapılandırılmış bir yaklaşım sağlar. Sonuç olarak, bu bölüm veriler arasında bağlantılar kurmayı, araştırma bulgularını anlamak için gerekli olan ilişkileri ve iç görüleri ortaya çıkarmayı amaçlar (Çelik vd., 2020).

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından, katılımcıların açık uçlu sorulara vermiş oldukları yanıtlar yazılmış, tam gün eğitim yapan devlet liselerindeki eğitim liderleri ve eğitim paydaşlarından öğretmenlerin ve ilgili velilerin dijital öğrenci kavramına ve gelecekteki müfredat geliştirme süreçlerine dair deneyimlerini, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğine yönelik verilen cevaplar, benzerlikler ve farklılıklar yönünden incelenmiş ve kategoriler oluşturulmuştur. Veriler çözümlenirken, betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz yöntemiyle içerik analizi yapılarak, benzer veya ilişkili veriler gruplanıp temalar oluşturulmuştur (Ültay vd., 2021).

Her soru için katılımcıların yanıtları benzerlik ve farklılıklar dikkate alınarak kodlanmış ve ifadeler tablo haline getirilmiştir. Verilerin tablo şeklinde ifade edilmesinde ‘QDA Miner Lite’ programı kullanılmıştır. Katılımcıların temel düşüncelerini yansıtan bazı ifadeler, orijinal şekliyle tırnak içinde verilmiştir.

Görüşleri aktarılan eğitim liderleri ve paydaşları sırasıyla K1, K2, K3, K4 gibi sembollerle gösterilmiştir.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik, çalışmanın doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için kullanılan önemli kavramlardır (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Geçerlilik ve güvenilirlik nicel araştırmada sayısal göstergeler aracılığıyla gösterilebilirken, nitel araştırmada bu kavramlara yaklaşım belirgin şekilde farklıdır. Nitel araştırma, gerçekliğin tekil ve mutlak bir yorumunun olmadığını kabul eden, bunun yerine bağlam ve araştırmacının bakış açısına göre değiştiğini öne süren bir yaklaşımı benimser. Bu paradigma, sabit ve nesnel bir gerçekliğe bağlı kalmak yerine çeşitli yorumlara açık bir çerçeve sunar. Geçerlilik ve güvenilirlik, nitel araştırmada elde edilen verilerin doğruluğu, benzer veya aynı sonuçların tutarlılığı ve süreçlerin uyumlu bir şekilde yürütülmesiyle doğrudan ilişkilidir. Araştırmacının önyargılardan uzak, tarafsız ve sistematik bir veri toplama süreci yürütmesi, bulguları sunarken öznel yorumlardan kaçınırken verilerin aynı tutarlılık çerçevesinde analiz edilmesini sağlaması çok önemlidir. Bu yaklaşımlar, araştırmanın bilimsel güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmada önemli bir rol oynar (Başkale, 2016).

Geçerlilik, nitel araştırmalarda bulguların güvenilirliğini artırmak için kullanılan stratejileri ifade eder. Nitel araştırmalarda güvenilirlik kavramının geçerlilik ve güvenilirlikten daha uygun olduğu savunulmuştur. Bu bağlamda güvenilirlik dört ana kategori altında incelenir:

- Güvenilirlik,
- Bağımlılık,
- Doğrulanabilirlik
- Aktarılabilirlik.

Güvenilirlik, araştırmanın tutarlılığını ve tekrarlanabilirliğini ifade eder. Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamak için araştırmacılar veri toplama sürecini açık ve

ayrıntılı bir şekilde tanımlamalı, yeterince büyük bir örneklem seçmeli ve bulguların doğrulanabilirliğini göstermelidir (Arslan, 2022) .

Bu kavramlar, nitel araştırmanın bilimsel geçerliliğini artırmak ve araştırmacıların sonuçlarını güvenilir bir şekilde sunabilmelerini sağlamak için çok önemlidir

(Başkale, 2016).

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla aşağıdaki uygulamalar yapılmıştır:

İnandırıcılık/ Güvenirlik: Çalışmada, veri toplama aracı kullanılarak birden fazla kişiden veri toplandı. Toplanan veriler hem araştırmacı hem de danışman tarafından analiz edildi. Geliştirilen veri toplama aracı, alandaki uzmanların girdileriyle oluşturuldu. Bulgular tutarlı ve birbiriyle ilişkili bir şekilde sunuldu.

Aktarılabirlik: Bu çalışmada, tüm okuyucuların araştırmayı tutarlı bir şekilde yorumlayabilmesini sağlamak için çaba sarf edildi. Katılımcıların özellikleri ve veri toplama süreci ayrıntılı olarak tanımlandı. Bu yaklaşım, okuyucuların bulguların kendi durumlarına uygulanabilir olup olmadığını anlamalarını kolaylaştırır.

Tutarlılık: Elde edilen verilerin analizinde araştırmacı ve danışman bağımsız olarak çalışmış, sonrasında elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak tutarlı olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Onaylanabilirlik: Bulgular birbiriyle ilişkili ve karşılıklı olarak destekleyicidir.

Araştırma, veri toplama ve analiz süreçlerinin kapsamlı bir hesabını sunar.

Sonuçların yorumları bulgularla uyumludur ve birbirini destekler.

Kısaca bu çalışmada geçerlik ve güvenilirliği artırmak için şu noktalara vurgu yapılmıştır:

- Veri kaybını önlemek için katılımcılarla yapılan görüşmelerde ses kaydı ve yazılı notlar da alınarak, herhangi bir olumsuzluğunun yaşanmasının önüne geçilmiştir ve toplanan veriler dijital ortamda da saklanmıştır.
- Çalışma grubu olarak KKTC'nin beş farklı bölgesindeki okullardan eğitim liderleri, öğretmenler ve veliler seçilmiştir.

- Araştırma süreci boyunca araştırmacı ve danışman yakın işbirliği yaparak bulguları birlikte analiz etmiştir.
- Araştırmanın tüm aşamalarında toplanan veriler, gerektiğinde uzmanlardan danışmanlık alınarak QDA Miner Lite programı kullanılarak analiz edildi. Bu programın kullanımı, geçerlilik ve güvenilirliği destekleyen bir temel sağladı. Kodlama tutarlılığı için sunduğu fırsatlar, çalışmadaki hata payının azaltılmasına katkıda bulundu.
- Araştırma raporu, tablolar ve yazılı açıklamalar aracılığıyla çalışmanın tüm aşamalarını kapsamlı bir şekilde detaylandırdı.
- Çalışmaya katılan katılımcılardan elde edilen bulgular, eğitim liderlerinin, öğretmenlerin ve velilerin bakış açılarının doğrudan alıntılarını içermektedir.
- Araştırmaya başlamadan önce, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Programları ve Öğretim Dairesi Başkanlığı'na bir tez önerisi sunularak izin alındı. Bu onayın ardından araştırmacı, etik onay sürecini tamamlamak için Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu'na bir tez önerisi de sundu.
- Araştırma tamamlandıktan sonra, çalışmanın özgünlüğünü değerlendirmek için tüm rapor Turnitin programı kullanılarak tarandı.

BÖLÜM IV

Bulgular

Bu bölümde, KKTC’de eğitimde dijital öğrenci, geleceğin müfredatı ve dijital dönüşüm sürecine yönelik eğitim liderlerinin ve paydaşların görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Araştırma kapsamında Lefkoşa, Girne, Mağusa, Güzelyurt ve İskele bölgelerinden toplam 20 katılımcı ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Katılımcılar; veliler, okul yöneticileri ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Görüşme formundaki 11 açık uçlu soruya verilen yanıtlar doğrultusunda her soru için ayrı temalar belirlenmiş, bu temaların frekans ve yüzde dağılımları tablolar hâlinde sunulmuştur. Ayrıca bulgular doğrudan katılımcı alıntılılarıyla desteklenmiş, dijital öğrenci, geleceğin müfredatı ve dijital dönüşüm sürecine ilişkin algılar, yeterlikler, mevcut durum, sorun alanları ve çözüm önerileri detaylı biçimde ortaya konmuştur. Bu bağlamda, elde edilen veriler KKTC eğitim sisteminde dijitalleşmeye geçişin çok yönlü yapısını ortaya koymakta ve uygulayıcılar için yol gösterici niteliktedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Bilgiler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	14	70.0
Erkek	6	30.0
Bölge		
Mağusa	4	20.0
Lefkoşa	4	20.0
İskele	4	20.0
Girne	4	20.0
Güzelyurt	4	20.0
Görev		
Öğretmen	10	50.0
Veli	5	25.0
Müdür	4	20.0
Muavin	1	5.0
Branş		
Genel	6	30.0
Yönetici	5	25.0
Öğretmen	4	20.0
Sanatçı	1	5.0
Mühendis	1	5.0
Kimya	1	5.0
Tarih	1	5.0
Fen	1	5.0
Yaş Aralığı		
40-49	11	55.0
50+	6	30.0
30-39	3	15.0
Hizmet Süresi		
20-24 yıl	7	35.0
25 yıl ve üzeri	5	25.0
15-19 yıl	3	15.0
0-4 yıl	2	10.0
5-9 yıl	2	10.0
10-14 yıl	1	5.0

Tablo 1’de çalışmaya katılan toplam 20 bireyin demografik dağılımına yer verilmiştir. Katılımcıların %70’ini kadınlar, %30’unu ise erkekler oluşturmaktadır. Bölgesel temsiliyet açısından beş farklı bölgeden eşit sayıda (n=4) katılım sağlanmış, böylece coğrafi denge gözetilmiştir.

Görev dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %50'sinin öğretmen, %20'sinin müdür, %5'inin muavin ve %25'inin veli olduğu belirlenmiştir. Bu dağılım, eğitim sistemiyle doğrudan veya dolaylı ilişkili paydaşların görüşlerini yansıtması açısından önemlidir.

Katılımcılar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bağlı beş farklı bölgeden eşit sayıda (n=4, %20) seçilmiştir. Bu bölgeler Mağusa, Lefkoşa, İskele, Girne ve Güzelyurt'tur. Bölgesel temsildeki bu denge, çalışmanın sonuçlarının farklı coğrafi alanlardaki görüşleri yansıtmasını sağlayarak, genellenebilirliği artırmaktadır.

Katılımcıların branşlarına göre dağılımı incelendiğinde, %30'u genel (n=6), %25'i yönetici (n=5), %20'si öğretmen (n=4), geri kalan %25'lik kısmın ise sanatçı (n=1, %5), mühendis (n=1, %5), kimya öğretmeni (n=1, %5), tarih öğretmeni (n=1, %5) ve fen öğretmeni (n=1, %5) olduğu görülmektedir. Branş çeşitliliği, katılımcıların eğitim sistemine farklı bakış açılarıyla katkı sunduğunu göstermektedir.

Katılımcıların yaş aralıklarına göre dağılımında, %55'i 40–49 yaş arasında (n=11), %30'u 50 yaş ve üzerindedir (n=6). 30–39 yaş grubunda yer alan katılımcıların oranı ise %15'tir (n=3). Bu bulgular, katılımcıların büyük çoğunluğunun orta yaş ve üzeri bireylerden oluştuğunu, dolayısıyla mesleki deneyim açısından güçlü bir örneklem oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Hizmet süresi açısından değerlendirildiğinde; katılımcıların %35'i 20–24 yıl (n=7), %25'i 25 yıl ve üzeri (n=5), %15'i 15–19 yıl (n=3), %10'u 0–4 yıl (n=2), %10'u 5–9 yıl (n=2) ve %5'i 10–14 yıl (n=1) arasında mesleki kıdeme sahiptir. Katılımcıların %60'ının 20 yıl ve üzeri deneyime sahip olması, elde edilen verilerin uzun süreli mesleki birikime dayandığını göstermektedir.

Bu çeşitlilik, katılımcıların dijital eğitim sürecine ilişkin değerlendirmelerinde çok boyutlu bir analiz yapılmasına olanak sağlamaktadır. Özellikle görev ve deneyim çeşitliliği, sınıf içi ve yönetsel uygulamaların karşılaştırmalı olarak yorumlanabilmesine imkân tanımaktadır.

Tablo 2. Dijital Öğrenci Kavramına Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Dijital araçları aktif kullanma	17	85.0
Bilgiye hızlı ve sınırsız erişim	13	65.0
Teknolojiye doğuştan aşinalık / yeni nesil farkı	9	45.0
Geleneksel yöntemlerin dışına çıkma	6	30.0
Eleştirel ve üretken düşünme becerileri	5	25.0
Sosyal medya ve yapay zekâ ile etkileşim	4	20.0

Tablo 2’de katılımcıların %85’i dijital öğrencileri, teknolojik cihazları (akıllı tahta, tablet, bilgisayar, yapay zekâ uygulamaları) aktif şekilde kullanan bireyler olarak tanımlamıştır. %65’i dijital öğrencilerin bilgiye hızlı ve geniş erişim imkânı bulduğunu vurgulamıştır. %45’lik bir kesim bu öğrencilerin doğrudan dijital çağa doğmuş bireyler olduğuna değinmiştir. %30’u geleneksel eğitim yöntemlerinin yerini dijital araçlara bırakmasının önemine dikkat çekerken, %25’i dijital öğrencilerin sadece bilgi tüketen değil, aynı zamanda eleştiren ve üreten bireyler olduğunu vurgulamıştır. %20’si ise bu tanımlamayı sosyal medya ve yapay zekâ araçlarıyla olan etkileşim üzerinden yapmıştır.

Katılımcıların dijital öğrenci kavramına yönelik algıları büyük ölçüde teknolojik araçlara olan yatkınlık üzerinden şekillenmektedir. Dijital araçların eğitimde merkezî hâle gelmesiyle birlikte, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde daha aktif, bağımsız ve hızlı hareket edebilen bireyler hâline geldikleri vurgulanmıştır. Bu durum, klasik pasif öğrenici profilinden farklı olarak bilgiye erişen, onu işleyen ve yeniden üreten bir öğrenci modeli sunmaktadır. Ayrıca yeni nesil öğrencilerin teknolojik doğallığı ve eleştirel becerilere yatkınlığı, müfredatın yeniden yapılandırılmasını ve pedagojik yaklaşımların güncellenmesini zorunlu kılmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar;

“Dijital öğrenci, bilgiye çevrimiçi erişen, dijital okuryazarlık becerilerine sahip ve öğrenme süreçlerini teknoloji ile destekleyen öğrencidir.” (Mağusa – Katılımcı 3)

“Zaten dijital çağın çocukları. Her şeyi internetten yapıyorlar. Biz öğretmenler de onların hızına yetişmeye çalışıyoruz.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Dijital öğrenciler, öğrenme sürecinde teknolojiyi kullanan, bilgiye hızlıca erişebilen ve sanatı dijital araçlarla keşfedebilen bireylerdir.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Teknolojiye doğuştan aşina olan bu öğrenciler, sadece öğrenmiyor, aynı zamanda üretip paylaşıyorlar.” (Girne – Katılımcı 14)

“Dijital öğrenci, klasik sınıf yöntemlerinden uzaklaşıp, zaman ve mekân bağımsız şekilde öğrenen birey demektir.” (Güzelyurt – Katılımcı 18)

Tablo 3. Dijital Öğrencilerin Eğitime Katkılarına Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Bilgiye hızlı erişim ve zaman/mekân bağımsız öğrenme	15	75.0
Öğrenci motivasyonu ve etkileşim artışı	12	60.0
Bireysel öğrenme hızı ve kişiselleştirilmiş öğrenme olanakları	11	55.0
Eleştirel düşünme, üretkenlik ve yaratıcılığa katkı	7	35.0
Disiplinler arası öğrenme ve proje tabanlı katkı	5	25.0
Sosyal medya, yapay zekâ, dijital sanat ve yeni medya becerileri	4	20.0

Tablo 3’te katılımcıların %75’i dijital öğrencilerin bilgiye her yerden ve her zaman erişebilme imkânına sahip olduğunu vurgulamıştır. %60’ı dijital araçların öğrencilerin motivasyonunu ve öğrenme etkileşimini artırdığını, %55’i ise bireyselleştirilmiş öğrenme hızına göre şekillenen dijital içeriklerin başarıyı desteklediğini belirtmiştir. %35’i dijital öğrencilerin üretken ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini ifade ederken; %25’i disiplinler arası projelere katkı sunduğunu, %20’si ise yeni medya ve dijital sanat becerilerinin önemini vurgulamıştır.

Dijital öğrencilerin eğitime katkısı yalnızca teknolojik araç kullanımıyla sınırlı değildir. Katılımcılar, bu bireylerin öğrenme süreçlerine aktif, bağımsız ve yaratıcı biçimde katıldığını ifade etmektedir. Özellikle zaman ve mekân bağımsız öğrenme modeli, klasik eğitimin sınırlarını aşmakta ve öğrenciyi bireysel merkezde konumlandırmaktadır. Dijitalleşme; eleştirel düşünme, disiplinler arası bağlantılar kurma ve projeler üretme açısından da öğrenme süreçlerini zenginleştirmektedir.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar;

“Dijital öğrenciler, bilgiye daha hızlı ve etkili erişebildiği için öğrenme sürecini daha bağımsız hale getirebilirler.” (Mağusa – Katılımcı 3)

“Dijitalleşme, öğrencilere sınırsız yaratıcılık sunar. Tasarımlarını hızla geliştirebilir, dünya çapında sanatçılarla etkileşime girebilirler.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Kendi hızlarında öğrenebilirler, interaktif içeriklerle daha iyi kavrayabilir ve küresel bir öğrenme ağına dahil olabilirler.” (İskele – Katılımcı 10)

“Erişilebilirlik ve kişiselleştirilmiş öğrenim imkânları öğrenci motivasyonunu artırıyor.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Teknolojiyi sadece kullanmak değil, üretmek ve düşünmek gerekiyor. Öğrenci artık sadece öğrenen değil, yaratandır.” (Girne – Katılımcı 14).

Tablo 4. Dijital Müfredat Geliştirme Sürecine Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Akıllı tahta, içerik yazılımı, dijital araçların sınıf içi entegrasyonu	15	75.0
Öğretmen yeterlikleri ve dijital pedagojik donanım eksikliği	13	65.0
Bakanlık düzeyinde merkezi planlamanın etkisi / sınırlılığı	10	50.0
Dijital içerik ve müfredat uyum sorunu	8	40.0
Teknolojik yatırımlar ve altyapı eksiklikleri	7	35.0
Dijital müfredatta yapay zekâ/VR gibi yeni teknolojilere yer verilmesi	5	25.0

Tablo 4’te katılımcıların %75’i dijital teknolojilerin sınıf içi uygulamalarda akıllı tahta ve sunum araçları üzerinden müfredata entegre edildiğini belirtmiştir. %65’i öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliklerinin yetersiz olduğunu, %50’si merkezi planlama nedeniyle okul düzeyinde inisiyatif alınamadığını belirtmiştir. %40’ı dijital içeriklerin müfredata uyum sağlamadığına, %35’i teknolojik altyapı eksikliklerine, %25’i ise yapay zekâ ve VR gibi yeni araçların da sisteme entegre edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Dijital teknolojilerin müfredatla entegrasyonunda, katılımcılar uygulamaların büyük ölçüde araç düzeyinde kaldığını ve pedagojik anlamda bütünsel bir entegrasyon sağlanamadığını belirtmiştir. Özellikle öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi ve müfredat içeriğinin dijital araçlarla uyumlaştırılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Merkezi karar alma mekanizmasının okul liderliğini sınırladığı, altyapı ve içerik eksikliklerinin entegrasyonu engellediği anlaşılmaktadır. Bazı katılımcılar ise dijitalleşmenin ileri aşamaları olan yapay zekâ ve sanal gerçeklik uygulamalarının da müfredata dâhil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar;

“Müfredat geliştirme süreci şu anda merkezi bir zihniyetle yürütülüyor, okul yöneticileri sadece prosedürü uyguluyor.” (Mağusa – Katılımcı 1)

“Sanat eğitimi açısından dijital sanat programları müfredata eklenmeli. Photoshop, Blender gibi programlar bu çağın gerekliliğidir.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Müfredatın dijitalleşmesi için öğretmen eğitimi, içerik geliştirme ve altyapı yatırımları kritik öneme sahiptir.” (Mağusa – Katılımcı 3)

“Okullarda teknolojik imkanlar yeterli değil. Sadece içerik değil, donanım da müfredata entegre edilmeli.” (Güzelyurt – Katılımcı 19)

“Yapay zekâ ile geliştirilen içerikler kullanılarak müfredat öğrenciye göre esnetilmeli.” (Girne – Katılımcı 13)

Tablo 5. Gelecek Müfredat ve Dijital Araçlara Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Yapay zekâ, artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR)	14	70.0
Bireyselleştirilmiş ve esnek dijital öğrenme sistemleri	11	55.0
Eğitim uygulamaları ve yazılımların (Kahoot, Quizlet vb.) önemi	9	45.0
Teknolojik donanım araçlarının (tablet, akıllı tahta vb.) rolü	8	40.0
Dijital sanat, medya ve NFT gibi yeni alanlar	6	30.0
Müfredatın teknolojiye uygun olarak yeniden yapılandırılması	6	30.0

Tablo 5’te katılımcıların %70’i, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik gibi teknolojilerin gelecek müfredat çalışmalarında önemli rol oynayacağını belirtmiştir. %55’i bireyselleştirilmiş dijital öğrenme sistemlerinin yaygınlaşması gerektiğini vurgularken, %45’i eğitim yazılımlarının (örneğin Kahoot, Quizlet) etkililiğini ön plana çıkarmıştır. %40’ı teknolojik donanımın desteklenmesini, %30’u dijital sanat ve NFT gibi yeni alanların eğitime entegre edilmesini ve aynı orandaki başka bir grup da müfredatın teknolojiye uyumlu şekilde yeniden yapılandırılmasını önermiştir.

Katılımcıların yanıtları, dijital dönüşümün sadece mevcut araçların değil; yapay zekâ, VR/AR gibi ileri teknolojilerin de müfredata sistemli biçimde dahil edilmesini zorunlu kıldığını ortaya koymaktadır. Eğitim teknolojileri, artık pedagojik kararların merkezine yerleşmiş durumdadır. Öğrenciye özel içerik sunan esnek öğrenme sistemleri, eğitimde bireyselleştirme trendini güçlendirmektedir. Ayrıca dijital sanat, medya ve NFT gibi yenilikçi içeriklerin öğrenme sürecine katılması, 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında önemli bir fırsat sunmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

- “Dijital sanatın ayrı bir ders olarak öğretilmesi, NFT ve yapay zekâ ile sanat üretiminin müfredata girmesi gerekir.” (Mağusa – Katılımcı 2)
- “Gelecekteki müfredatlarda yapay zekâ, artırılmış gerçeklik gibi araçlar sayesinde öğrenciler deneyimleyerek öğrenecek.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)
- “Her öğrenciye uygun esnek dijital platformlar geliştirilmeli. Öğrencinin öğrenme stili göz önüne alınmalı.” (Girne – Katılımcı 13)
- “Akıllı tahtaların daha gelişmiş modelleri ve yazılımlarla desteklenmesi gerekiyor.” (İskele – Katılımcı 10)
- “Müfredatların yeni nesil ihtiyaçlara göre güncellenmesi, teknolojiyle entegre hale getirilmesi artık şart.” (Güzelyurt – Katılımcı 20)

Tablo 6. Dijital Ortam Etkileşimlerine Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Olumlu: Etkileşim, paylaşım ve akran öğrenmesi	14	70.0
Olumsuz: Sosyal izolasyon, dikkat dağınıklığı, ekran bağımlılığı	13	65.0
Bilgiye erişimde ve proje çalışmalarında kolaylık	10	50.0
Yüz yüze iletişimin zayıflaması	7	35.0
Kapsayıcılık ve farklı kültürlerle dijital ortamda buluşma	5	25.0

Tablo 6’da katılımcıların %70’i dijital ortamlarda öğrenciler arasında paylaşımın, etkileşimin ve akran öğrenmesinin arttığını vurgulamıştır. %65’i ise bu ortamlarda sosyal izolasyon, dikkat eksikliği ve ekran bağımlılığı gibi olumsuzlukların yaşandığını belirtmiştir. %50’si dijital ortamlarda proje yürütmenin ve bilgiye erişimin kolaylaştığını; %35’i yüz yüze iletişim becerilerinin zayıfladığını; %25’i ise dijital ortamların kültürel kapsayıcılığı artırdığını dile getirmiştir.

Katılımcıların değerlendirmeleri, dijital ortamların hem etkileşim açısından büyük potansiyele sahip olduğunu hem de sosyal ve bilişsel riskler barındırdığını göstermektedir. Etkileşimli öğrenme süreçlerinin planlanmasında pedagojik denge kurulmalı; dijital araçlar öğrenciyi yalnızlaştırmadan, sosyal becerilerini destekleyecek şekilde kullanılmalıdır. Özellikle ekran süresi, dikkat yönetimi ve sosyal beceri gelişimi açısından öğretmen rehberliği ve yapılandırılmış öğrenme ortamları gerekmektedir.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

- “Sanat öğrencileri için çevrimiçi topluluklar çok değerli. Eleştiri alabilir, ilham verebilir, paylaşabilirler.” (Mağusa – Katılımcı 2)
- “Eğitimde etkileşimli öğrenme çok önemlidir, ancak dijital ortam sosyal becerileri azaltabiliyor.” (Lefkoşa – Katılımcı 5)
- “Dijital ortamda, sınıfta konuşamayan öğrenci daha rahat fikir belirtiyor.” (İskele – Katılımcı 10)
- “Evet, bilgiye hızlı erişim sağlanıyor ama sosyal kopukluk da oluşuyor.” (Girne – Katılımcı 14)
- “Öğrenciler sadece tüketici olmamalı, etkileşimli öğrenme ve üretim içinde olmalılar.” (Güzelyurt – Katılımcı 20).

Tablo 7. Dijitalleşme ve Fırsat Eşitliği İlişkisine Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Cihaz ve internet erişimindeki eşitsizlik	18	90.0
Devlet desteği ve altyapı yatırımı ihtiyacı	14	70.0
Dijital uçurumun öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi	10	50.0
Kırsal ve merkezi okullar arası fırsat farkı	7	35.0
Ailelerin dijital okuryazarlık düzeyinin düşüklüğü	5	25.0

Tablo 7’de katılımcıların %90’ı dijitalleşmenin en temel eşitsizlik kaynağının cihaz ve internet erişimi olduğunu belirtmiştir. %70’i devlet desteği ve altyapı yatırımı olmadan bu eşitsizliklerin giderilemeyeceğini, %50’si ise dijital uçurumun öğrencilerde sosyal ve akademik dezavantajlar yarattığını ifade etmiştir. %35 oranında katılımcı kırsal ve merkezi okullar arasındaki farklılıklara dikkat çekerken, %25’i ailelerin dijital okuryazarlık eksikliğinin çocukların eğitimini olumsuz etkilediğini dile getirmiştir.

Eğitimde dijitalleşme, fırsat eşitliği açısından hem bir olanak hem de ciddi bir risk olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, cihaz ve bağlantı eksikliğinin dijital eğitime katılımı engellediğini ve bu durumun özellikle dezavantajlı bölgelerdeki öğrenciler için eşitsizlikleri derinleştirdiğini vurgulamıştır. Bu sorunların çözümünün yalnızca eğitim kurumlarının değil, aynı zamanda devletin teknoloji politikaları ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Dijital eğitim politikalarının eşitlikçi bir zeminde yürütülebilmesi için çok boyutlu çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Dijital sanat eğitimine erişim herkes için eşit değil. Grafik tablet ya da yazılım pahalı olabilir.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Her öğrencinin internete veya uygun cihazlara erişimi yok. Bu da eğitimde fırsat eşitliği açısından büyük bir sorun.” (Mağusa – Katılımcı 4)

“Kırsalda görev yapan öğretmenlerin bile dijital imkanları kısıtlı. Öğrenci için çok daha zor.” (Lefkoşa – Katılımcı 5)

“Devlet desteği şart. Herkesin evinde cihaz yok, internet yok. Eşitlik kağıt üzerinde kalıyor.” (Girne – Katılımcı 14)

“Velilerin dijital ortamları kullanamaması çocukların öğrenmesini de etkiliyor.” (Güzelyurt – Katılımcı 11)

Tablo 8. Dijital Müfredat Erişim Stratejilerine Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Cihaz ve internet desteği sağlanması	17	85.0
Öğretmen ve veli dijital okuryazarlık eğitimi	11	55.0
Kapsayıcı ve uyarlanabilir dijital içerikler geliştirilmesi	10	50.0
Bakanlık destekli merkezi strateji ve eşgüdüm	8	40.0
Özel gereksinimli bireyler için uyarlanmış müfredat ve platformlar	5	25.0

Tablo 8’de katılımcıların %85’i, dijital müfredatın eşit erişilebilirliği için tüm öğrencilere cihaz ve internet desteği sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. %55’i öğretmenlerin ve velilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılmasını; %50’si ise içeriklerin daha kapsayıcı ve uyarlanabilir hale getirilmesini önermiştir. %40’lık bir kesim bakanlık düzeyinde merkezi eşgüdüm ihtiyacına vurgu yaparken; %25’i özel gereksinimli bireyler için uyarlanmış içerik ve platformların geliştirilmesini gerekli görmüştür.

Dijital eğitime eşit erişim sadece teknolojik araç teminiyle değil; aynı zamanda pedagojik farkındalık, merkezi koordinasyon ve özel gereksinimli bireylerin desteklenmesiyle mümkündür. Katılımcılar, eşitliğin çok katmanlı bir stratejiyle sağlanabileceği konusunda hemfikirdir. Özellikle kapsayıcı dijital içerikler ve öğretmen-veli eğitimi gibi boyutlar, sürdürülebilir dijitalleşme için temel görülmektedir.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Her öğrencinin cihazı ve bağlantısı olması bir zorunluluk. Aksi takdirde eşitlik sağlanamaz.” (Mağusa – Katılımcı 4)

“Sadece çocukları değil, velileri de eğitmemiz gerekiyor. Dijital okuryazarlık sadece öğrenciyle sınırlı değil.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Dijital içerikler farklı seviyelere, öğrenme stillerine göre uyarlanmalı.” (Girne – Katılımcı 14)

“Bakanlık, tüm bu stratejileri merkezi bir biçimde koordine etmeli.” (Güzelyurt – Katılımcı 19)

“Engelli öğrenciler için sadeleştirilmiş, sesli anlatımlı içerikler olmalı.” (İskele – Katılımcı 18).

Tablo 9. Dijital Müfredat Sürecindeki Rollere Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Dijital içerik geliştirme ve öğretim materyali tasarımı	14	70.0
Öğretmen dijital yeterliklerinin artırılması	12	60.0
Öğrenci yönlendirme ve rehberlik	10	50.0
Müfredatın teknolojik gelişmelere göre güncellenmesi	9	45.0
Okul yönetiminin koordinasyon ve planlama görevi	7	35.0
Veri okuryazarlığı, izleme ve değerlendirme süreçleri	5	25.0

Tablo 9’da katılımcıların %70’i dijital müfredat sürecinde öğretmenlerin içerik geliştirme ve materyal tasarımı gibi görevler üstlenmesi gerektiğini belirtmiştir. %60’ı öğretmen dijital yeterliklerinin artırılmasını vurgularken; %50’si öğrenciye dijital ortamda rehberlik etmenin önemini dile getirmiştir. %45 oranında müfredatın sürekli teknolojik gelişmelere göre yenilenmesi gerektiği ifade edilmiş; %35’i okul yöneticilerinin bu süreci koordine etmesi gerektiğini savunmuştur. %25’i ise veri temelli izleme ve değerlendirme süreçlerinin stratejik önemini vurgulamıştır.

Dijital müfredat geliştirme süreci sadece teknik bir geçiş değil, aynı zamanda pedagojik ve yönetsel bir yeniden yapılanma sürecidir. Katılımcıların çoğunluğu bu sürecin çok aktörlü ve sürekli güncellenen bir yapı içinde yürütülmesi gerektiği görüşündedir. Özellikle öğretmenlerin dijital içerik üretiminde aktif olması, yöneticilerin planlayıcı ve destekleyici rol üstlenmesi ve öğrencilere rehberlik yapılması, dijitalleşmenin etkili ve sürdürülebilir olabilmesi açısından temel koşullardır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Müfredatın dijitalleşmesi için sadece içerik değil, öğretmen de bu içerikleri nasıl işleyeceğini bilmelidir.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Öğrencilere dijital ortamda rehberlik etmek, bilgi kirliliğini ayırt etmeyi öğretmek bizim görevimiz.” (Girne – Katılımcı 14)

“İçerik üretimi okul düzeyinde de yapılmalı. Öğretmenler kendi alanlarına göre dijital materyal geliştirmeli.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Okul yöneticileri bu süreci sadece izlememeli, planlama ve veri takibiyle yön vermeli.” (Güzelyurt – Katılımcı 19)

“Müfredat, teknolojik gelişmelere göre sürekli güncellenmeli. Aksi halde çağ dışı kalırız.” (İskele – Katılımcı 10)

Tablo 10. Dijital Yeterliliklere Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanım becerisi	17	85.0
Hizmetiçi eğitimlerle yetkinlik geliştirme	14	70.0
Eleştirel düşünme, çözüm üretme ve dijital liderlik	9	45.0
Güncel teknolojileri takip etme ve vizyon geliştirme	8	40.0
Uygulamalı ve çevrim içi sertifika programlarının yaygınlaştırılması	6	30.0

Tablo 10’da katılımcıların %85’i eğitim liderlerinin dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanım becerilerine sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. %70’i bu becerilerin geliştirilmesi için hizmet içi eğitimleri önermiştir. %45’i dijital liderlik, eleştirel düşünme ve çözüm üretme becerilerini gerekli görürken; %40’ı vizyon geliştirme ve teknolojik gelişmeleri takip etmenin önemine değinmiştir. %30’luk bir kesim ise sertifika programlarının yaygınlaştırılmasını desteklemektedir.

Dijital dönüşümün sürdürülebilirliği, eğitim liderlerinin teknik becerilerle birlikte stratejik düşünme, liderlik ve problem çözüme gibi yetkinliklerle donatılmasıyla mümkündür. Katılımcılar, bu yetkinliklerin sürekli gelişimi için uygulamalı hizmet içi eğitimlerin ve sertifika programlarının önemine dikkat çekmektedir. Eğitim liderliği, teknolojiyle şekillenen bir çağda artık sadece yönetsel değil aynı zamanda dönüşümsel bir rol olarak algılanmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Sadece araç kullanmak değil, bu araçları öğrencinin gelişimine göre entegre etmek gerekir.” (Mağusa – Katılımcı 2)

“Güncel kalmak şart. Dijital dünya çok hızlı değişiyor. Vizyoner olmak zorundayız.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Sertifika programları özellikle çevrim içi olursa daha yaygın hale gelir.” (Girne – Katılımcı 11)

“Öğretmenlere yönelik uygulamalı atölye çalışmaları düzenlenmeli.” (Güzelyurt – Katılımcı 17)

“Lider, sadece yöneten değil; dönüşüm yaratan kişidir. Bu çağda bu ancak dijital yetkinlikle olur.” (Girne – Katılımcı 14)

Tablo 11. Dijital Araçların Etkililiği İçin Stratejilere Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Geri bildirim mekanizmalarının kurulması	15	75.0
Hizmet içi eğitimler ve öğretmen desteği	13	65.0
Platformların öğretim hedefleriyle uyumlu içerikle desteklenmesi	10	50.0
Altyapı bakımı ve dijital sistemlerin sürdürülebilirliği	7	35.0
Veri güvenliği ve kullanıcı gizliliği	6	30.0

Tablo 11’de katılımcıların %75’i dijital araç ve platformların etkililiği için düzenli geri bildirim alınması gerektiğini vurgulamıştır. %65’i öğretmen desteği ve hizmet içi eğitimlerin önemine dikkat çekerken, %50’si platform içeriklerinin öğretim hedefleriyle uyumlu olması gerektiğini belirtmiştir. %35’i altyapının güncel tutulması ve sistemlerin sürdürülebilirliğine işaret etmiş; %30’u ise veri güvenliği ve gizlilik konularını öncelikli bulmuştur.

Dijital eğitim araçlarının etkililiği, yalnızca içerik üretimiyle değil; kullanıcı deneyimi, güvenlik, sistem sürdürülebilirliği ve öğretmen desteği gibi birçok faktörle ilişkilidir. Geri bildirim mekanizmaları, hizmet içi eğitimler ve uyumlu içerik üretimi, bu araçların pedagojik etkililiğini artırmaktadır. Ayrıca altyapı yönetimi ve veri güvenliği gibi unsurlar, dijitalleşmenin güvenli ve işlevsel bir zeminde yürütülmesi açısından stratejik önemdedir.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Her dijital platformun öğretim hedefleriyle örtüşmesi şart. Aksi halde etkililiği düşer.” (Mağusa – Katılımcı 3)

“Geri bildirim olmazsa neyin etkili olduğunu anlayamayız. Öğrenci ve öğretmen sesi önemli.” (Lefkoşa – Katılımcı 6)

“Yalnızca içerik değil, sistemin bakımı, güncellenmesi de çok önemli.” (Girne – Katılımcı 10)

“Veri güvenliği olmadan dijital eğitim olmaz. Özellikle öğrenci bilgileri korunmalı.” (Güzelyurt – Katılımcı 18)

Tablo 12. Gelecek Müfredat Beklentilerine Yönelik Temalar ve Dağılım

Temalar	n	%
Öğrenci merkezli ve esnek müfredat yapısı	15	75.0
Dijital becerilere ve 21. yüzyıl yetkinliklerine dayalı içerik	13	65.0
Müfredatta teknoloji temelli uygulamalara öncelik verilmesi	10	50.0
Disiplinler arası ve üretime dayalı öğrenme modelleri	7	35.0
Farklı öğrenme stillerine ve bireysel farklılıklara göre içerik tasarımı	6	30.0

Tablo 12’de katılımcıların %75’i öğrenci merkezli ve esnek bir müfredat yapısına geçilmesi gerektiğini belirtmiştir. %65’i dijital beceriler ile 21. yüzyıl yetkinliklerine dayalı içeriklerin artırılmasını, %50’si teknoloji temelli uygulamaların müfredata öncelikli olarak dahil edilmesini istemiştir. %35’i disiplinler arası ve üretken öğrenme modellerine yönelimi savunurken; %30’u bireysel farklılıkları dikkate alan içerik tasarımının önemini vurgulamıştır.

Gelecekteki müfredat çalışmalarına dair beklentiler, eğitimin yapısal bir dönüşüm sürecine girmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Katılımcılar, klasik müfredat kalıplarının yerini öğrenciye göre şekillenen, dijitalleşmiş, üretime dayalı ve esnek bir yapı almasını beklemektedir. Bu beklentiler, müfredat tasarımında pedagojik, teknolojik ve bireysel fark gözetken yeni yaklaşımların benimsenmesini zorunlu kılmaktadır.

Katılımcı Görüşlerinden Alıntılar:

“Ezberci yapıdan uzak, öğrenciye göre şekillenen bir müfredat gerekli.” (Mağusa – Katılımcı 3)

“Müfredatın esnek olması, her öğrencinin farklı hızda öğrenmesini destekler.”
(Lefkoşa – Katılımcı 6)

“21. yüzyıl becerileri sadece ders içeriklerinde değil, öğretim yönteminde de hissedilmeli.” (Girne – Katılımcı 14)

“Disiplinler arası ve uygulamalı öğrenme müfredatta öncelik kazanmalı.” (İskele – Katılımcı 10)

“Her çocuk farklı öğrenir. Müfredat da buna uygun olmalı.” (Güzelyurt – Katılımcı 18).

BÖLÜM V

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulguları ayrıntılı olarak incelenmiş, literatürde yer alan araştırmalar çerçevesinde tartışılmış ve elde edilen sonuçlar ile öneriler aşağıda sunulmuştur.

Tartışma

Bu araştırmada, KKTC’de tam gün eğitim yapan devlet liselerinde görev yapan eğitim liderleri, öğretmenler ve velilerin “dijital öğrenci” kavramına ve gelecek müfredat geliştirme süreçlerine ilişkin görüşleri içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Bulgular, günümüzde dijitalleşmenin yalnızca araçsal değil; pedagojik, yönetsel ve kültürel bir dönüşüm süreci olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcılar, dijital öğrencilerin sadece bilgi tüketicisi değil, aynı zamanda yaratıcı üreticiler olması gerektiğini vurgulamış, bu durum Vygotsky’nin yapılandırmacı öğrenme kuramı (1978) ile örtüşmektedir. Müfredat entegrasyonuna ilişkin bulgular, dijital araçların eğitimde daha çok donanımsal düzeyde kaldığını ve pedagojik entegrasyonun sınırlı olduğunu göstermiştir. Prensky’nin (2001) 'dijital yerliler' kavramı ile paralellik göstermektedir. Dijital öğrencilerin bilgiye erişim hızları ve çoklu medya ortamlarında öğrenme becerileri, eğitim liderlerinin pedagojik yaklaşımlarını yeniden gözden geçirmesini zorunlu kılmaktadır (Redecker, 2017).

Bu durum, Fullan’ın (2013) teknoloji entegrasyonundaki yüzeysel geçiş uyarısıyla örtüşmektedir. Katılımcılar, gelecekteki müfredat yapısının öğrenci merkezli, esnek, bireyselleştirilmiş ve dijital becerilere dayalı olması gerektiğini belirtmiştir. UNESCO (2021) raporu da bu beklentilerle örtüşecek şekilde 21. yüzyıl eğitiminin temelinde esneklik, bireyselleştirme ve dijital yeterliklerin yer alması gerektiğini vurgulamaktadır.

Ayrıca, Tyler’ın klasik müfredat geliştirme modelinde (1949) yer alan öğrenci ihtiyaçlarını önceleyen yaklaşım, bu çalışmadaki bulgularla uyumludur. Fırsat eşitliğine yönelik bulgularda ise katılımcıların neredeyse tamamı, cihaz ve internet erişimindeki adaletsizliğe dikkat çekmiştir.

Bu sonuç, OECD (2020) raporlarıyla da desteklenmektedir. Dijital uçurumun özellikle kırsal bölgelerde eğitimde derinleştiği ifade edilmiştir (Selwyn, 2016). Katılımcılar ayrıca, öğretmen ve veli dijital okuryazarlığının artırılması, hizmet içi eğitimlerin yaygınlaştırılması ve merkezi eşgüdüm stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Sheninger (2014), etkili dijital liderliğin yalnızca teknolojiyi bilmekle değil; vizyon, iletişim ve dönüşüm yaratma becerileriyle desteklenmesi gerektiğini savunur. Buna ek olarak, katılımcılar, dijital içeriklerin öğretim hedefleriyle uyumlu hale getirilmesini, geri bildirim mekanizmalarının güçlendirilmesini ve veri güvenliğine önem verilmesini önermiştir.

Davis'in (1989) teknoloji kabul modeli uyarınca, dijital araçların kullanımı ancak kullanıcılar tarafından faydalı ve erişilebilir görüldüğünde etkili olur. Son olarak, özel gereksinimli bireylerin dijital müfredata dahil edilebilmesi için erişilebilir içeriklerin (görsel, sesli, sadeleştirilmiş) artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu durum, CAST (2018) tarafından tanımlanan Evrensel Tasarım İlkeleri (UDL) ile birebir örtüşmektedir.

Genel olarak bu çalışmanın bulguları, dijitalleşme çağında müfredat geliştirme sürecinin çok katmanlı, esnek, erişilebilir ve liderlik odaklı bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Sonuçlar

Bu araştırmada tam gün eğitimde eğitim liderleri ve paydaşların perspektifinden dijital öğrenci ve geleceğin müfredatına dair velilerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri, nitel araştırma desenine uygun olarak analiz edilmiştir. Veriler, içerik analizi yoluyla temalara ayrılarak değerlendirilmiş ve çalışmaya katılan 20 katılımcının görüşlerinden hareketle gelecekteki dijital eğitim müfredatına yönelik önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Katılımcılar, dijital öğrenci kavramını teknolojiyi etkin kullanan, bilgiye hızlı erişen ve üretken bireyler olarak tanımlamıştır. Dijital öğrencilerin eğitimde daha aktif ve yaratıcı roller üstlenmesi gerektiği ortak bir beklenti olarak öne çıkmıştır. Dijital

araçların müfredata entegrasyonunun genellikle donanımsal düzeyde kaldığı, pedagojik yeterliklerin bu süreci desteklemekte yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

Öğrenci merkezli, esnek ve 21. yüzyıl becerilerine dayalı bir müfredat yapısı beklentisi yaygındır. Öğretmen ve liderlerin dijital yeterliklerinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcılar, hizmet içi eğitimlerin düzenli ve uygulamalı olması gerektiğini belirtmiş; dijital araçların sürdürülebilirliği için geri bildirim sistemleri ve veri güvenliği unsurlarının da dikkate alınması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Fırsat eşitliği açısından en çok vurgulanan konu, cihaz ve internet erişimindeki eşitsizliklerdir. Bu durumun kırsal bölgelerde daha da belirgin olduğu; devlet desteği ve merkezi eşgüdüm mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Özel gereksinimli bireylerin dijital içeriklere erişimi için uyarlanmış platformların geliştirilmesi gerektiği de sıklıkla dile getirilmiştir.

Öneriler

Bu bölümde sonuçlardan yola çıkılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Dijital müfredat entegrasyonu, sadece araç kullanımı değil pedagojik bütünlük temelinde ele alınmalıdır.
- Öğretmen ve yöneticilere yönelik dijital yeterlik temelli hizmet içi eğitim programları düzenli ve uygulamalı olarak sunulmalıdır.
- Öğrenciler arası etkileşimi ve akran öğrenmesini artıracak çevrim içi öğrenme toplulukları desteklenmelidir.
- Dijital platformların kullanımına ilişkin geri bildirim sistemleri oluşturulmalı, öğretmen ve öğrenci görüşleri sistematik şekilde izlenmelidir.
- Okullarda dijital dönüşüm süreçleri için görev tanımları netleştirilmeli, eğitim liderlerinin bu konuda yetkilendirilmesi sağlanmalıdır.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Dijital erişim imkanları kırsal ve dezavantajlı bölgelerde güçlendirilmelidir. Her öğrenciye temel cihaz ve bağlantı erişimi sağlanmalıdır.
- Müfredat geliştirici kurullarda dijital pedagojik uzmanlar ve öğretmen temsilcilerine daha fazla yer verilmelidir.
- Özel gereksinimli bireyler için evrensel tasarım ilkelerine dayalı dijital öğrenme materyalleri ve platformlar geliştirilmelidir.
- Gelecekte yapılacak araştırmalarda öğrenci görüşlerine ve öğrenme çıktılarına odaklanarak çok paydaşlı veri analizleri önerilmektedir.
- Dijital müfredat dönüşüm süreci, yalnızca eğitim politikaları değil sosyal politika araçları ile de desteklenmelidir.

Kaynakça

- Ada, Ş., & Akan, D. (2010). Değişim sürecinde etkili okullar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (16), 343-373.
- Adıgüzel, F., Arı, B., Sarı, H., & Küçük, N. (2023). Velilerin okullardan, yöneticilerden, öğretmenlerden beklentileri. *Associate Prof Dr. Sehrana Kasımı*, 2(1), 51-59.
- Aksu, S. G., & Sürgevil, O. (2019). Dijital çağın yetkinlikleri: çalışanlar, insan kaynakları uzmanları ve yöneticiler çerçevesinden bakış. *Journal of Business in The Digital Age*, 2(2), 54-68.
- Alkan, C. (2019). Eğitim teknolojisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 7(1), 339-344.
https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000403
- Altan, A., Sün, İ., Denli, Ö., & Karaboğa, D. D. (2023). Fırsat eşitliği açısından eğitimde dijitalleşme: Öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(11), 2088-2105.
- Altun, B., & Yengin Sarpkaya, P. (2021). Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi Üzerine Bir Durum Çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4063-4106.
<https://doi.org/10.26466/opus.932403>
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives: complete edition. *Addison Wesley Longman, Inc.*
- Anderson, R. E., & Dexter, S. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1), 49-82. <https://doi.org/10.1177/0013161X04269517>
- Anderson, T. (2008). *The Theory and Practice of Online Learning*. AU Press.
- Arabacı, İ. B., & Polat, M. (2013). Dijital yerliler, dijital göçmenler ve sınıf yönetimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 11-20.
- Aras, K. S., & Kocasaraç, H. (2022). Eğitimin Dijital Boyutunda Öğrenme-Öğretme Araçları. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 117-134. <https://doi.org/10.47770/ukmead.1120930>
- Ardıç, E., & Altun, A. (2017). Dijital çağın öğreneni. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 1(1), 12-30.

- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 395-407.
- Arslan, S., Karahalilz, O., Karagözoğlu, B., Yıldırım, E., vd. (2019). Geleceğin okulları. *Apjec - Academic Platform Journal of Education and Change*, 2(2), 201-21
- Atan, F., & Kocasaraç, H. (2022). Dijital ğrenme-öğretme araçları. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-17.
- Aypay, A., & zdemir, M. (2021). Güncel eğilimlerden hareketle gelecek eğitim politikalarına yönelik ıkarımlar. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 27-49. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.816609>
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Başar, R. (2023). Dijital dönüşümde güncel yaklaşımlar: Türkiye ve dünya rnekleri. *Yönetim Bilişim Sistemleri: İşletmelerde Dijital Dönüşüm Yönetimi içinde*, 125-162.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bayirli, A. (2022). Eğitim programı lideri olarak Anadolu Lisesi Okul Müdürlerinin ğretmenlerin Mesleki Gelişimine Etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1634-1655. <https://doi.org/10.24315/tred.1022374>
- Bayram, H. (2021). Nitel araştırma yöntemleri: Sosyal bilgiler lisansüstü ğrencilerinin algısına ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *niversite Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 108-118.
- Bengtsson (2016): Bengtsson, M. (2016). How to use content analysis in qualitative research. *Nursing Open*, 3(2), 8-16.
- Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013). The flipped classroom: A survey of the research. ASEE National Conference Proceedings, Atlanta, GA.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. *Handbook I: Cognitive domain*. David McKay.

- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Kaban, A. L., Taşçı, G., & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.
- Brown, J. S. (2001). *Learning in the digital age. In The Internet and the university: Forum* (Vol. 71, No. 72, pp. 65-71).
- Burunsuzoğlu, E. N., & Çoruk, A. (2021). Örgütsel iletişime ve okul yöneticilerinin örgütsel sosyalleşme stratejilerini kullanma becerilerine yönelik öğretmen görüşleri. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 5(1), 167-185.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). Bilimsel araştırma yöntemleri (30. Baskı). Pegem Akademi.
- Carney, S. (2022). *Reimagining our futures together: a new social contract for education: by UNESCO, Paris, UNESCO, 2021, 186 pages, ISBN 978-92-3-100478-0*.
- Carretero, S., Vuorikari, R., & Punie, Y. (2017). DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens with eight proficiency levels and examples of use. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/38842>
- CAST. (2018). Universal Design for Learning Guidelines version 2.2. <http://udlguidelines.cast.org>
- Cevher, A. Y., & Yıldırım, S. (2024). Eğitim Amaçlı Tasarlanan Sohbet Robotları Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 299-336.
- Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2016). eLearning and the science of instruction: *Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning* (4th ed.). Wiley.
- Creswell, J. W. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çapar, M. C., & Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 295-312.
- Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde nitel araştırmalar dergisi*, 8(1), 379-406.
- Çelik, Z. (2012). Politika ve uygulama bağlamında Türk eğitim sisteminde yaşanan dönüşümler: 2004 ilköğretim müfredat reformu örneği.

- Çetin, M. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin ve müdür yardımcılarının algılarına göre müdürlerinin liderlik yeterlikleri (*Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü*).
- Çetin, M. (Ed.). (2023). *Dijital çağda eğitim - Politikalar, uygulamalar ve yönelimler. Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Çetin, M., & Yıldız Baklavacı, G. (2024). Öğretmenlerin Dijital Vatandaşlık Kavramına Yönelik Algıları: Nitel Bir Analiz. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 139-163. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1514446>
- Damar, M., Kapucugil İkiz, A., Özdağoğlu, G., Özler, C., vd. (2017). Ders Değerlendirme Sürecinde Öğrenci Geribildirim Sisteminin Tasarımı: Dokuz Eylül Üniversitesi Örnek Olay Çalışması. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*(1), 78-90.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.
- Demirel, Ö. (2008). Yapılandırmacı eğitim. Eğitim ve Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu. *İstanbul: Harp Akademileri Basımevi*.
- Demirkol, M., Özdemir, T. Y., & Polat, H. (2023). Okul yöneticilerinin dijital yetkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri. *Firat University Journal of Social Sciences*, 33(3), 1231-1240. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1339627>
- Deniz, S., & Yıldırım, N. T. (2024). Öğretmenlerin Gözünden; Alfa Kuşağı, Dijital Öğrenciler, Eğitim Teknolojileri ve Öğrenmenin Geleceği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 368-381.
- Doğan, S., & Erbiyık, S. (2021). Tam gün eğitim ve etkileri üzerine bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1539-1560.
- Dömbekci, H. A., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Elvan, D., & Mutlubaş, H. (2020). Eğitim-öğretim faaliyetlerinde teknolojinin kullanımı ve teknolojinin sağladığı yararlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(6), 100-109.
- Erden, M. K., & Uslupehlivan, E. (2020). Eğitimde teknoloji kullanımının bugünü ve geleceğine ilişkin öğretmen adaylarının düşüncelerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 109-126.
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. (2010). Teacher technology change. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284.

- Eşki, B., & Tarhan, Ç. (2022). Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm: cbs tabanlı bir analiz. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(ÖZEL SAYI), 322-336.
- Fullan, M. (2013). *Stratosphere: Integrating Technology, Pedagogy, and Change Knowledge*. Pearson.
- Greenhow, C., & Lewin, C. (2016). Social media and education: Reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, Media and Technology*, 41(1), 6–30. <https://doi.org/10.1080/17439884.2015.1064954>
- Güzel Akdeniz, M., & Akdeniz, E. C. (2024). Okul öncesi eğitim kurumlarında dijital dönüşüm. *Turkish Academic Studies* - <https://doi.org/10.54566/turas.1457481>
- Halisdemir, M., Parlar, H., & Çetin, M. (2022). Geleceğin okulu: okul müdürlerinin görüşlerine göre fenomenolojik bir çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 2434-2457.
- Hatipoğlu, N., & Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1012-1034.
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning. *EDUCAUSE Quarterly*, 31(4), 51–55.
- Huang, R. H., & Hew, K. F. (2018). Implementing digital learning: Opportunities and challenges. *Educational Technology Research and Development*.
- Işık, A., Çiltaş, A., & Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
- İmrek, M.K. (2004). Lider olmak. *Beta Basın Yayın*.
- İşman, A. (2018). Dijital öğrenme ortamlarında değerlendirme ve geri bildirim. *Eğitim ve Bilim*, 43(196), 35-50.
- Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2016). NMC horizon report: 2016 higher education edition. *The New Media Consortium*.
- Kara, M. (2020). Eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda Türk eğitim sisteminin sorunları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1650–1694. <https://doi.org/10.29299/kefad.853999>
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 11-23.
- Karip, E., & Köksal, K. (1996). Etkili eğitim sistemlerinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6(6), 245.

- Karoğlu, A. K., Bal, K., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.
- Kayan, M. S. (2024). *Mesleki öğrenme topluluklarının gelişimsel etkileri. Scala Yayıncılık.*
- Keskin, G. G. (2010). Ödemiş ilçesi ilköğretim okulları yöneticilerinin liderlik davranışına ilişkin öğretmen algıları. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Khan Academy. (2020). Learning resources. <https://www.khanacademy.org>
- Kılıçaslan, E. A., Tuğaç, M. N., & Toksoy, S. E. (2022). Çevrim içi öğrenme ortamlarında kullanılan platformlar ve dijital araçlar: İlköğretim matematik öğretmenleri gözüyle. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 407-425.
- KKTC Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). Neden tam gün eğitim? <http://www.mebnet.net>.
- Kozma, R. B. (2003). Technology and classroom practices: An international study. *Journal of Research on Technology in Education*, 36(1), 1-14.
- Köksal, N. Z., & Günay, M. (2022). Pandemi döneminde online eğitimin etkileri ve öğrenci görüşleri: KKTC üniversite öğrencileri örneği. *Journal of Public Economy and Public Financial Management*, 2(1).
- Kukal, S., & Töre, E. (2024). Okul yöneticilerinin proaktif kişilik özellikleri ile teknoloji liderliği öz-yeterlikleri arasındaki ilişki. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(2), 481-512. <https://doi.org/10.33400/kuje.1422899>
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, & Altınay, M. (1999). 21. yüzyıla girerken eğitim stratejileri planı (1999-2002). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı.
- Küçükali, R., & Akbaş, H. (2016). Bilimin Evrene Müdahalesi Bağlamında Bilim-Evren İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 677-686.
- Laska, J. A., & Gürbüzürk, O. (2019). Eğitim Programı İle Öğretim Arasındaki İlişki: Kavramsal Bir Açıklama. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), 251-259.
- Mayer, R. E. (2014). *Principles based on social cues in multimedia learning: Personalization, voice, image, and embodiment principles. The Cambridge handbook of multimedia learning*, 16(345-370), 45.
- Merriam, S. B. (2015). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1-8. sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. 2023 Eğitim vizyonu. https://sehitekamil.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_12/03234124_2023_EYitim_Vizyon.
- Nerse, S. (2020). Dijital Eğitimde Eşitsizlikler: Kırsal-Kentsel Ayrımlar ve Sosyoekonomik Farklılaşmalar. *İnsan Ve Toplum*, 10(4), 413-444.
- OECD. (2020). *Education at a Glance: OECD Indicators*. OECD Publishing.
- Olgun, C. K. (2024). *Dijital eşitsizliğin neresindeyiz? Dijital bölünme ve eğitim. Platform Analizler*.
- Özan, M. B., & Öztürk, E. (2018). Normal (tam gün) eğitime geçişe ilişkin yönetici görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (37), 97-113.
- Özer, G., & Çelik, S. (2024). *Mesleki Öğrenme Toplulukları: Bir Mesleki Gelişim Uygulamasının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. *Millî Eğitim Dergisi*, 53(243), 1203-1230. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1239160>
- Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim. *Kastamonu Education Journal*, 14(1), 29-38.
- Özok, H. İ. (2025). *Eğitimde yeni sorunlar ve cevaplar*. Palme Yayınları.
- Pane, J. F., Steiner, E. D., Baird, M. D., & Hamilton, L. S. (2017). *Informing progress: Insights on personalized learning implementation and effects*. RAND Corporation.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.
- Parlak, N., Yurdakul, F., Kalender, M., & Üngör, B. (2023). Dijital dönüşüm ve eğitim: Öğretmenlerin karşılaştığı yenilikçi yaklaşımlar. *Eğitim ve Teknoloji Dergisi*, 28(3), 45-62.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. M. Bütün & S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Polat, A. (2022). Nitel araştırmalarda yarı-yapılandırılmış görüşme soruları: Soru form ve türleri, nitelikler ve sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2).

- Polat, M. (2024). Dijitalleşme ve eğitimde yapay zekâ: Eğitim yönetimine yansımaları. *Education Science and Sports*, 6(2), 1-12.
- Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators. Publications Office of the EU.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 2009, 7(2), 281-326.
- Sadioğlu, U., & Erdinçler, R. E. (2020). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda Devlet Deneyimleri: Güney Kore’de e-Devlet ve Geleceği. *Kamu Yönetimi Ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 41-60.
- Sağlam, M. (2021). İşletmelerde geleceğin vizyonu olarak dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi ve dijital dönüşüm ölçeğinin türkçe uyarlaması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 395-420.
- Sahlberg, P. (2015). Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland? Teachers College Press.
- Saklan, H., & Ünal, C. (2019). Dijital eğitim platformları arasında EBA’nın yeri ile ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri.
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 11(1), 5-22.
- Sayın, M. E., & Terzi, H. (2023). İhtiyaç Olgusunun Dönüşümü Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi İşletme ve Yönetim Dergisi*, 7(1), 127-167.
- Selwyn, N. (2016). Education and Technology: Key Issues and Debates. Bloomsbury Publishing.
- Sertel, G. & Günbayı, İ. (2021). SCID analizine göre nitel veri toplama sürecinin yönetilmesi. *Nitel Sosyal Bilimler – Qualitative Social Sciences*, 3(1). doi:10.471
- Sheninger, E. (2014). Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times. Corwin Press.
- Sınıkcı, Z. Ç. B., & Ergen, H. (2024). Twitter’da (X)# müfredat VE# curriculum etiketli paylaşımların metin madenciliği ve duygu analizi ile karşılaştırmalı analizi. *Uluslararası İnovatif Eğitim Araştırmacısı*, 4(sayı 2), 84-103.

- Siemens, G., & Long, P. (2011). Penetrating the fog: Analytics in learning and education. *Educause Review*.
- Smith, L., & Lee, K. (2022). Personalized learning and digital technologies in education. *International Journal of Educational Research*, 61, 101-112.
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Summak, M., Kalender, B., & Mete, İ. O. (2024). Pandemi Penceresinden Dijital Ortamlar, Aktörler, Araçlar, Roller ve Öğretime Yeni Bir Bakış. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 52-64. <https://doi.org/10.47479/ihead.1307517>
- Taşçı, B. (2022). Okul yönetiminde liderlik ve liderliğin okul çıktıları üzerindeki Etkisi. *Hakkari Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-18.
- Teichert, R. (2019). Digital transformation maturity: A systematic review of literature. *Acta universitatis agriculturae et silviculturae mendeliana brunensis*.
- Tonbuloğlu, İ., & Tonbuloğlu, B. (2021). Eğitimde dijital dönüşüm harmanlanmış öğrenme. *Teknik Rapor, [Yayın Türü: Diğer Yayınlar / Teknik Rapor]*.
- Tunalı, S. (2014). Schools of the future in globalized society: forecasting via scenario development method in Turkish schools (*Doctoral dissertation, Middle East Technical University (Turkey)*)
- Turkyılmaz, S. (2024). Dijital dönüşüm: Tarihçesi, tanımı ve işletmeler üzerindeki etkisi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Tutar, F. K., Abukalloub, A., & Bal, Ç. E. (2025). Türkiye’de yaşam boyu öğrenmenin kültürel, ekonomik ve toplumsal dönüşümdeki rolü. *Journal of Economics and Research*, 6(1), 18-37.
- Tyler, R. W. (2013). *Basic principles of curriculum and instruction. In Curriculum studies reader E2 (pp. 60-68). Routledge.*
- UNESCO (2021). *Global Education Monitoring Report 2021: Inclusion and Education – All Means All*. UNESCO Yayınları.
- Uzun, A., & Şişman, M. (2023). Eğitim liderliğiyle ilgili standartlar ve Türkiye’de eğitim liderliği: ISLLC okul liderliği standartları. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 6(2), 137-158.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

- Yavuz, M., & Karaman, S. (2023). Components of digital transformation and digital transformation in higher education: Conceptual framework proposal. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1332639>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 253-262.
- Yılmaz, M., Demirtaş, H., & Şahin, S. (2020). Dijital çağdaki öğrenci ve eğitim teknolojileri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods (6th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yurdakal, İ. H. (2023). Dijital çağda dijital farkındalık: Eğitimde dijital dönüşüme ilişkin farkındalık ölçeği (DFÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi*.

Ekler

Ek 1. Etik Kurulu İzin Belgesi

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

03.03.2025

Sayın Güler Ateş

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2025/1160 proje numaralı ve **“Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların Perspektifinden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

Activate
Go to Set

Ek 2. KKTC MEB İzin Belgesi

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : GOÖ.0.00-174/06-25/E.6331

25 Mart 2025

Konu : Güler Ateş' in Bilimsel Araştırma Başvuru
Formu (Anket)

Sayın Güler ATEŞ

İlgi : 20 Mart 2025 tarihli ve GOÖ.0.00-174/06-25/E.6131 sayılı yazınız.

Güler Ateş tarafından gerçekleştirilecek "Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların ve Paydaşların Perspektiflerden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler" konulu çalışmanızdaki ölçek soruları incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda çalışmanın; araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük esaslarına bağlı olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. Ancak uygulanacak okulların bağlı bulunduğu Müdürlüğümüz ile istişarede bulunulup, çalışmanın hangi okulda ve ne zaman uygulanabileceği birlikte saptanmalıdır. Çalışma uygulandıktan sonra sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne ulaştırılması yasa gereğidir.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

e-imzalıdır
YUSUF İNANIROĞLU
Daire Müdürü

Not: 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: D6FA488A-14F4-4FDA-B743-1D40F845A8A1 Doğrulama Adresi: <https://devlet.gov.ct.tr/kkte-dogrulama-ebyz>
ŞİT. MEHMET HASAN TUNA SOK. NO.5 YENİŞEHİR 99010 Lefkoşa Bilgi için: Refiye EMİRSOYU
2288745 Arşiv Memuru

Ek 3. Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Eğitim Liderleri ve Paydaşları,

Ben araştırmacı Güler ATEŞ. Yakın Doğu Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisiyim. “**Tam Gün Eğitimde Eğitim Liderleri ve Paydaşların Perspektifinden Dijital Öğrenci ve Geleceğin Müfredatına Dair Değerlendirmeler**” üzerine bir araştırma yapıyorum. Bu araştırmanın program hazırlayıcılarına, araştırmacılara ve eğitim paydaşlarına ışık tutacağına inanıyorum.

Bu araştırma için KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Genel Ortaöğretim Dairesine bağlı beş bölgedeki beş devlet lisesinde okul müdürleri, öğretmenler ve eğitim paydaşlarından veliler ile görüşme yapmaktayım. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Araştırma verileri 5 yıl boyunca sabit bir diskte saklanacak, daha sonra ise tüm veriler silinecektir. Tüm görüşmeler, kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında isim yerine “Katılımcı” numaraları kullanılacaktır.

Bu araştırmaya katılmak sizin isteğinize bağlı olup, bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Kimlik bilgilerinizin gizliliği korunup, tüm görüşme verilerinde “Katılımcı” numaraları kullanılacaktır. İstedığınız zaman çalışmadan çekilme hakkına sahipsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden topladığımız tüm veriler veri tabanından silinecektir ve çalışmada kullanılmayacaktır. Araştırmada yer almayı kabul ettiğiniz takdirde, veri toplamak için size ekte sunulan yarı yapılandırılmış araştırma sorularını yönelteceğim ve yanıtlamanızı isteyeceğim.

Görüşmenin yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. Sorulan sorularda önereceğiniz çözümleri, sorulan sorulardan sonra vurgularsanız sevinirim. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde hem zamanı verimli kullanmış oluruz hem de sorulara vereceğiniz yanıtları daha ayrıntılı kaydetme fırsatı elde edebilirim. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Eğer sizin bana görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa önce bunu yanıtlamak istiyorum.

(**Not:** Görüşmeler ilgili okulda / uygun sessiz bir ortamda yapılacaktır.)

Katılımcının Onayı:

Aşağıdaki maddeleri okuyup onayladığınızı belirtmek için lütfen imzalayınız.

- Araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgilendirildim.
- Verilerimin akademik amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
- Kimlik bilgilerimin gizli tutulacağını anladım.

Katılımcının Adı-

Soyadı/Rumuzu: _____

—

Tarih _____ **İmza** _____

Bu formu imzalayarak araştırmaya katılmayı kabul ettiğinizi belirtmiş olursunuz.

Araştırmacı: Güler Ateş

Tarih:

İmza:

Ek 4. Görüşme Formu ve Demografik Sorular

BÖLÜM 1: DEMOGRAFİK SORULAR

KATILIMCI BİLGİLERİ

Cinsiyeti:

Doğum Tarihi / Yaşı:

Görevi/Ünvanı:

Mesleki Tecrübe Yılı:

BÖLÜM 2: GÖRÜŞME SORULARI

1. Dijital öğrenci kavramını nasıl tanımlıyorsunuz?

2. Dijital öğrencilerin eğitimdeki yeri ve önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunların eğitim sürecine katkıları nelerdir?

3. Eğitim liderleri / paydaşları olarak, dijital teknolojilerin müfredat geliştirme süreçlerine nasıl entegre edildiğini düşünüyorsunuz?

4. Gelecek müfredat çalışmalarında, geleceğin eğitimine dair müfredat hazırlamada dijital araçların ve uygulamaların rolü hakkında düşünceleriniz nelerdir? Hangi araçların öne çıktığını düşünüyorsunuz?

5. Dijital ortamlardaki öğrenci etkileşimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu etkileşimlerin öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?

6. Eğitimde dijitalleşmenin fırsat eşitliği nasıl sağlanmaktadır? Bu konuda hangi sorunlar ile karşılaşıyorsunuz?

7. Eğitim liderleri/paydaşları olarak, dijital müfredatın tüm öğrencilere eşit erişilebilirliğini sağlamak için hangi stratejileri öneriyorsunuz?
8. Eğitim liderlerinin/paydaşlarının dijital müfredat geliştirme sürecindeki rolleri nelerdir? Bu süreçte hangi sorumlulukları üstleniyorsunuz?
9. Dijital dönüşüm sürecinde liderlerin/paydaşların sahip olması gereken yeterlilikler ve beceriler nelerdir? Bu yeterlilikleri nasıl geliştirmeyi öneriyorsunuz?
10. Eğitim liderleri ve paydaşları olarak, kullanılan dijital araçların ve platformların etkililiğinin sağlanmasına yönelik stratejileriniz nelerdir?
11. Eğitim liderleri/paydaşları olarak, gelecekteki müfredat çalışmalarından ne bekliyorsunuz? Hangi değişikliklerin yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?

Bu yarı yapılandırılmış görüşme formu, eğitim liderlerinin ve paydaşların dijital öğrenci ve geleceğin müfredatı hakkında düşüncelerini sistematik bir şekilde toplamak amacıyla tasarlanmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, dijital eğitim uygulamalarının etkilerini ve müfredat geliştirme süreçlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Ek 5. İntihal Raporu (Turnitin Report)

güler hoca			
ORJİNALLIK RAPORU			
% 7	% 7	% 4	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 4	
2	acikerisim.pau.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1	
3	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1	
4	acikerisim.mersin.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1	
5	i-rep.emu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1	
6	neu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1	
7	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<% 1	
8	www.devplan.org İnternet Kaynağı	<% 1	
9	Balci, Funda. "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Yetkinliklerinin Web 2.0 Araçları Kullanım Durumuna Etkisi.", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<% 1	
10	Bingöl, Turgay. "Öğretmenlerin Yaşam Stilleri ile Sınıf içi Disiplin Yöntemlerinin İncelenmesi", Balıkesir University (Turkey), 2024 Yayın	<% 1	